

AUSTRALIJOS LIETUVIS

DVISAVAITINIS AUSTRALIJOS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

LITHUANIAN FORTNIGHTLY

Devintieji metai

Registered at G.P.O., Adelaide, for transmission by post as a periodical.

Adelaide, 1956 m. balandžio/April 16 d.

Kaina/Price 1/9

Nr. 8 (197)

LIETUVIAI SIBIRE

Paskiausiomis žiniomis, agr. A. Stulginskis, buv. Respublikos Prezidentas, esąs gyvas ir pakenčiamos sveikatos. Dirbęs viename kolchoze agronomu. Buvo parvykęs į Lietuvą, bet turėjęs vėl grįžti į Rusiją. Leista grįžti iš Sov. Sąjungos ir kan. V. VIZGIRDAL, kuris dabar esąs jau 84 metų. Gyvas Lietuvos dr. kun. P. BIELSKUS. Sibire tebėra gyvas ir agr. Vladas TIŠKUS, buv. Žemės ūkio Rūmų direktorius. Jis yra Novojerudos vietovėje, kur eina sovchozo lyg sandėlininko pareigas, taip pat išduoda drabužius, įrankius, padeda kai kuriais susirgimo atvejais ir kita. Smulkesnių žinių galima gauti iš VT. Adv. B. GREBLIONAS, buv. Švietimo Ministerijos juriskonsultas, Krasnojarsko krašte yra vieno iš aukso kasyklų normų apskaičiuotojas darbininkams. Menininkas Vytautas CIPLIJAUSKAS buvo parašęs Vorosilovui, S. Sąjungos lyg ir "prezidentui", kad leistų jam meną studijuoti Vilniuje.

"Generalinei linijai" susikraipius

Komunistų partijos centrinis organas "Pravda" balandžio 5 dienos numeryje, vedamajame, labai aštriais žodžiais užsipuola tuos komunistus, kurie atskiruose susirinkimuose, pasinaudodami proga, kad Stalinas paskelbtas partijos ir liaudies priešu", per aštriai kritikuoja komunistų partiją. Laikraštis pažymi, kad nors Stalinas pridarė klaidų ir jo asmenišką kultą turi būti likviduotas, tačiau komunistų partija, kuri dabar laikosi Lenino nubrėžtų principų, vistiek yra "neklaidinga" ir jos negalima kritikuoti. Mat, kai kurie partijos nariai, pajutę laisvės pūstelėjimą, "Pravdos" nuomone, eina per toli.

Tenka pastebėti, kad partija yra tiek pat "neklaidinga" kaip ir jos "vadas" Stalinas. Gal jau netoli tas laikas, kada ir partija bus prakeikta, kuri tiek Rusiją su Ukraina ir kitais jos užimtais kraštais, tiek naujai okupuotus kraštus įvedė į neapsakomą skurdą ir visišką žmogaus nuvertinimą. Juo tai greičiau įvyks, juo geriau bus Rusijai ir visiems kitiems.

Iš Maskvos paskelbta, kad Stalinas, be kitų žmogžudysčių, nužudė ir savo vieną žmoną. Stalino "kaulus" ruošiamasi iškraustyti iš Lenino mauzoliejaus ir išmesti kurį patvorį.

Specialūs JAV-bių daliniai Vokietijoje

Amerikiečių armija Vokietijoje 1956 m. kovo 21 d. pirmą kartą paskelbė daugiau duomenų apie specialius amerikiečių dalinius, kurie Alpių kalnuose sunkiausiomis sąlygomis apmokomi partizaninio karo. Ligi tol šie spec. daliniai buvo vadinami paprastu "amerikiečių armijos 10-sios parašiutininkų grupės spec. dalinių" vardu. Į juos yra parinkti patys geriausieji vyrai, kad tinkamai atliktų savo uždavinius. Dalinių vyrai apmokyti, kaip pulti prieš kalėjimus, darbo stovyklas, karinius įrengimus ir t.t. Žodžiu, tai esą patys kovingieji daliniai moderniojoje armijoje. Jie taip pat apmokyti, kaip likviduoti svetimuosius partizanus savosios kariuomenės užnugarėje. Jų viršininkas yra pulk. W. Eckmannas.

Bet prašymas uvo atmetas, ir jis dabar tegali meną studijuoti Irkucko meno akademijoje. Ciplijausko sesuo JANULEVIČIENĖ yra perkelta į Novojerudą ir ten dirba laborante.

Krasnojarsko krašte Razdolnoje yra 3 kauniškės AUGAITYTES: Janė, Genė, o trečiosios vardo grįžusieji neatsimena; be to, yra Stasys JAKUBENAS nuo Biržų, kokių 50 metų, Matygine — KUOSA, Komarienė — ŠINAUSKAITE su dukterim Paulina Komaraitė. Jos vyras miręs Matygine. Pačiam Krasnojarske yra J. SASNAUSKIENĖ su sūnum Sigitu. Sūnus išbuvo 7 metus darbo stovykloje. Vyras buvo laikomas atskirai. Kai tik gavo iš Maskvos leidimą jį aplankyti — tuoj pat atėjo ir žinia, kad jis esąs miręs. Krasnojarsko krašte Abakano, Mūsinsko ir kitose vietovėse prie Mongolijos sienos esama taip pat nemaža lietuvių. Jie verčiami kasti įvairius metalus, o kai kurie dalyvauja geologinėse ekspedicijose. Dalis jų ten buvo pasiūsta iš Krasnojarsko. Klimatas ten kiek geresnis, taip pat darbo sąlygos.

SOCIALISTAI ATMETĖ KOMUNISTŲ SIŪLYMĄ DĖL BENDRO FRONTO

Balandžio 7 dieną Socialistų vadovų atstovai iš devynių Europos kraštų ir Kanados, posėdžiavę Londone, kategoriškai atmetė Rusijos komunistų partijos siūlymą sudaryti bendrą frontą. Savo nutarime socialistų vadovai sako, kad socializmas neturi nieko bendro su komunizmu ir dėl to negali būti jokie bendro fronto. Socialistai siekia įgyvendinti socialinį teisingumą ir laisvę pasaulyje, o komunistai — vergiją. Aišku, kokio čia gali būti bendra kalba.

Malta bus inkorporuota į Britų Imperiją

Britų vyriausybė netrukus numato padaryti istorinį nutarimą dėl Maltos salos (Viduržemio jūroje) tolimesnės ateities. Britų parlamentas vienbalsiai pritarė specialios komisijos pasiūlymui, kad Malta būtų inkorporuota į Britų imperiją kaip jos sudėtinė dalis. Dabar Malta buvo valdoma kolonijos teisėmis.

Maltą inkorporavus ji turėtų Britų parlamente 3 atstovus.

Maltos sala yra pačiame Viduržemio jūros viduryje ir turi nepaprastai didelę strateginę reikšmę. Sala turi 17,5 mylios ilgio ir 8,5 myl. pločio arba iš viso 95 kv. mylias. Saloje įrengta vyriausias britų laivyno Viduržemio jūroje štabas. Sala turi apie 300.000 gyventojų, jos sostinė Valleta turi apie 55.000 gyventojų.

Praėjusio karo metu vokiečiai labai smarkiai Maltos salą bombardavo, norėdami užimti tą taip svarbų punktą. Buvo sugriauta per 15.000 namų ir kitokių pastatų, tačiau salos paimti nepavyko.

MALENKOVAS GRĮŽO Į MASKVĄ

Balandžio 8 dieną, išbuvęs Anglijoje 3 savaites, Malenkovas grįžo į Maskvą. Spaudos atstovams jis pareiškė, jog jis nepaprastai džiugiasi britų draugišku priėmimu ir vaišingumu.

Malenkovo kelonės tikslas, kaip oficialiai skelbiama, buvo susipažinti su britų elektrinių įrengimais. Tačiau manoma, kad jo vizitas turi ryšio su būsimu Chruščiovo ir Bulganino vizitu balandžio pabaigoje. Norėta iširti britų nuotaikas. Todėl grįžęs Malenkovas ir pareiškė, jog jis manęs, kad anie du satrapai būsią britų taip pat draugiškai ir nuoširdžiai priimti.

MAŽASIS KARAS TARP IZRAELIO IR ARABŲ JAU EINA

Paskutiniu laiku tarp Izraelio ir arabų beveik be pertraukos vyksta susišaudymas, ypatingai Gazos srityje. Užmušti skaičiuojami jau ne vienuoliais, bet dešimtimis, o sužeistieji šimtais. Civiliniai gyventojai evakuojasi iš pavojingų sričių. Vis aštrėjančia padėtimi ypatingai susirūpinusi Anglija, kuri Artimuosiuose Rytuose turi daug interesų. Anglijos min. pirm. sir A. Eden tarėsi su prez. Eisenhoweriu dėl bendros akcijos, tačiau, kaip atrodo, amerikiečiai laikosi gana rezervuoti nors jų susirūpinimas taip pat yra didelis. Matoma, Amerikos politikai nepritaria britų priemonėms, kurių jie mano esant reikalingą imtis.

Jungtinių Tautų Saugumo Taryba taip pat susirūpino aštrėjančia padėtimi ir pasiuntė JT generalinį sekretorių susipažinti su padėtimi vietoje ir ieškoti būdų, kaip būtų galima išvengti karo, kuris gali išsiplėsti į pasaulinį. Tačiau abejojama, ar generaliniam sekretoriui pavyks rasti formulę, kuri būtų priimtina arabams ir žydams.

Ispanų Marokas paskelbtas nepriklausoma valstybe

Balandžio 8 dieną, po ilgesnių pasitarimų tarp Ispanijos ir Maroko atstovų, pasirašyta Madride deklaracija, pagal kurią Marokas skelbiamas nepriklausoma, suverenine valstybe. Šiuo aktu baigta Ispanijos okupacija, kuri tęsėsi net 44 metus.

Marokas tampa visiškai suvereninė valstybė, savarankiškai vedanti savo užsienio politiką ir turinti savo kariuomenę.

Dideli mūšiai prancūzų Alžyre

Prancūzų valdomame Alžyre kova su partizanais labai išsiplėtė. Vien tik laike vienos savaitės (kovo pabaigoje) užmušta apie 350 partizanų. Iš viso prancūzų valdomoje S. Afrikos srityje esą sukonzentruota jau apie 200.000 prancūzų kariuomenės. Be to, atsiūsta papildomai apie 30.000 ir organizuojama dar 60.000 pasiūsti į Maroką ir kitas karo apimtas sritis.

Raudonieji nepatenkinti jų vizito Anglijoje apribojimu

Bulganinas ir Chruščiovas pareiškė TASSO bendradarbiui, kad jų vizito į Angliją proga jiems nebus leista su-eiti į artimesnius santykius su "liaudim", nes, esą, Anglijoje yra "kai kurių jėgų, kurios nepalankios platesniam jų kontaktui su britų visuomene".

Šis pareiškimas buvo padarytas sekančią dieną grįžus Malenkovi, kuris, matoma, parvežė žinią apie britų nusistatymą jų vizito reikalu. Pats Malenkovas turėjo progos sueiti į "artimesnį kontaktą" su visuomene.

Nauja Indonezijos politika

Indonezijos min. pirmininkas paskelbė, kad Indonezija stengsis eliminuoti užsienio valstybių įtaką Indonezijoje, proteguos savąją pramonę prieš užsienio firmų konkurenciją, nutrauks visus sąstus su Olandija ir visom priemonėm stengsis išlaisvinti olandų dar valdomą Naująją Gvinėją.

Be to, Indonezija nesijungs į jokių politinių ar karinių vienetų, nes, manoma, kad tai ves į karinius konfliktus.

Šiaurės Teritorijoje bus auginami ryžiai

Australijos Šiaurės Teritorijoje, prie Darvino, jau artimiausiu laiku bus įkurtos didelės ryžių auginimo plantacijos. Finansuoja Amerikos milijonierius Allen Chase dalyvaujant ir vietiniams suinteresuotiems tuo bizniu asmenims. Iki šiol Australija ryžius importavo iš užsienio.

Trumpai

* Didžioji Britanija jau turi 5,4 milijono televizijos aparatų ir jų skaičius sparčiai auga.

* Rytų Vokietijos prekybos ministeris pareiškė, kad dėl planavimo klaidos šiuo metu Rytų Vokietijoje kilimams valyti aparatų prigaminata daugiau, negu yra pačių kilimų. Dabar prigamtų aparatų pakaks 8 metams. Tai tau ir planavimas...

* Transvalio (Afrika) mokytojų kongrese buvo pareikšta nuomonė, jog iš istorijos, dėstomos mokyklose, reikia pašalinti skyrių apie "nepaprastą Britų imperiją" ir jos demokratinę sistemą. Kalbėtojai nurodė, kad istorijoje daug kas neišryškinta (kas britams nepalanku), taip pat išleisti vardai tų, kurie kovojo už Transvalio laisvę.

* Pabėgėlių antplūdis ši Rytų Vokietijos nepaprastai auga. Anksčiau vidutiniškai kasdien perbėgdavo apie 500 asmenų, gi pastaruoju laiku tas skaičius siekia 800. Bėga daugiausia komunistų partijos pareigūnai ir valstybės tarnautojai.

* 1955 metais Australijoje sunaudota naftos (benzino ir kitų naftos produktų) rekordinis kiekis — 7.329.879 tonos, daugiau negu 1 mil. tonų lyginant su 1954 metais.

* Ceylone, valdomame Britanijos, pastaruosius parlamento rinkimus laimėjo Socialistų partija, kuri reikalauja Ceylonui nepriklausomybės.

* Nežiūrint į Australijos vyriausybės priemones sustabdyti infliaciją, kainos kyla ir tiems dalykams, kuriems tiesioginiai padavimo mokesčiai nepakeltas. Jau pabrango jautiena, kiaušiniai, bulvės ir kt. maisto produktai. Brangsta ir kiti dalykai.

* Britanijos atominė bomba bus susprogdinta Monte Bello salose gegužės mėnesį. Ji bus susprogdinta ant bokšto. 1952 metais bomba buvo susprogdinta laive.

* Rusijos turistų biuras tariasi su Australijos valdžios pareigūnais dėl turizmo Australijoje. 3-4 savaitių kelionė po Australiją, įskaitant atvykimą oro keliu į Australiją, kainuotų vienam asmeniui apie 1.000 svarų.

* Prezidentas Eisenhoweris atmetė Izraelio prašymą dėl ginklų. Izraelis prašė ginklų už 64 mil. dolerių.

* Praėjusiais biudžeto metais kiekvienas australas vidutiniškai sumokėjo po £113 mokesčių.

* Dešimt geriausių rusų baleto artistų, dainininkų ir muzikų balandžio 15 d. išskrido į Angliją kur, Chruščiovo ir Bulganino atsilankymo proga, duos oile koncertų.

* JAV-bių karo laivyno vadovybė paskelbė, kad karo laivynas gavo pirmąjį milžinišką puolamąjį bombonešį, vadinamą Skywarrior. Šis bombonešis gali pakilti nuo lėktuvnešio viename vandenyne, atlikti savo uždavinį ir nusileisti kur nors ant kito lėktuvnešio, esančio kitame vandenyne. Tokių bombonešių karo laivynas gaus daugia.

* Iš Vašingtono neoficialiai informuojama, kad vairuojamas sviedinys, paleistas iš Floridos, nuskrido 2000 mylių ir nusileido Atlanto vandenyne. Tai pirmas atsitikimas, kad vairuojamas sviedinys nuskrido tokį ilgą kelią.

* Kaire (Egipte) kilo didžiulis gaisras, kurio metu sudegė 12 žmonių. Sudegė keli šimtai namų ir be pastogės liko per 3.500 žmonių. Gaisrui plėstis padėjo didžiulis vėjas.

* Velykų pirmą dieną JAV-bėse nukrito net 6 lėktuvai. Šiose katastrofose žuvo 37 žmonės.

* Malajų min. pirm. pareiškė, kad planuojamas didelis žygis prieš Malajų komunistus-partizanus, kurie slepiasi džunglėse.

* Visa eilė lenkų politikų, kurie buvo anksčiau nuteisti už "titoizmą", pripažinti nekaltais ir paleisti iš kalėjimų. Tokių jau paleista apie 50 asmenų.

Remember

Orlando
IS WINE
AS YOU LIKE IT

Atima paskutinį duonos kąsnį

LNA, kovo 20. — Lietuvoje jau prasideda privačiai laikomų gyvulių, ypač karvių likvidavimas. Kovo 14 d. Vilniuje paskelbtas nutarimas dėl priemonių vykdyti nepaskelbtajam maskviniam 1955 m. gruodžio 1 dienos nutarimui Lietuvos žemės ūkio reikalais. Žemės bankas įpareigojamas duoti kolūkiams paskolų penkeriems metams, kad jie supirkinėtų privačiai laikomas melžiamas karves ir veršingas telyčias. Supirkinėjimas turi vykti per Žemės ūkio ministerijos veislininko kontorą, kuriai perduoti gyvuliai busi užskaitomi į valstybines mėsos prievoles 100% gyvo parduotų gyvulių svorio. Tai reiškia, kad kontora mokės tik "paruošines" kainas, nekaltant apie rinkos kainas. Kiek kontora iš kolūkių ims už tuos pačius gyvulius, nutarime nepasakytą.

Kadangi kitu nutarimu Maskva jau yra įpareigojusi kolūkius taip pertvarkyti sodybinių sklypų ir ganyklų paskirstymą, kad privačiai gyvulių nebūtų galima išlaikyti, tai žmonės bus priversti karves perduoti tai kontorai. Sunku bus ir kaip kitaip jas likviduoti, nes tada nebus iš ko atlikti privolomas mėsos duokles. Prieš porą metų buvo raginama auginti kiek galima daugiau karvių privačioje nuosavybėje. Dabartiniu "kurso pakeitimu" tikimasi padidinti karvių skaičių kolūkiuose, kurie patys nesugebėjo jų prisauginti.

Gėrybės plaukia iš Lietuvos

LNA, kovo 21. — Šimtas tonų spausdinamojo popierio, pagaminto Petrašiūnų (dabar vadinamo Juliaus Janonio vardo) popierio fabrike, kovo mėnesio pradžioje per Odesą buvo išsiųsta į Indiją. Kaip žinoma, Lietuvoje vis dar stinga popierio laiškamams.

Į Indiją siunčiami ir Naujosios Vilnios "Žalgirio" pagaminti dažymo aparatai (purkštuvai), o ten pat gaminamos metalo frezavimo staklės siunčiamos į Kiniją. Šiaulių dviračių fabriko vaikiški dviračiai siunčiami į Bulgariją.

Lietuviai sovietinėj parodoj Milane

LNA, kovo 21. — Savo pasirodymui tarptautinėje dailės parodoje, kuri rengiama šią vasarą Milane, Italijoje, Sovietai yra nutarę pasinaudoti ir Lietuvos menininkų dailės kūriniais, būtent gintaro dirbiniais ir keramika. Tam tikslui jau atrinkti trijų dailininkų keramikų, Vaclovo Miknevičiaus, Pranės Genienės ir Leokadijos Komantavičienės kūriniai.

Irgi religijos globėja...

LNA, kovo 21 d. — Maskva vėl pasigarsino pasauliui, kaip "religijos globotoja" Lietuvoje. Kovo 6 d. iš Š. Amerikiai skirtoje radijo programoje anglų kalba buvo duotas toks pranešimas:

"Vilniuje, Lietuvos sovietinės respublikos sostinėje, ką tik baigti remonto darbai šv. Petro ir Povilo bažnyčioje. Ši garsi religinio kulto vieta karo metu buvo labai sužalota. Vertingi skulptūriniai ornamentai ir paveiksai dabar kaip nauji. Kauno centrinė bažnyčia ir katedra taip pat neseniai atstatyti, lygiai kaip ir bažnyčios Šiauliuose, Panevėžyje ir daugelyje kitų miestų. Dabar jau yra pataisyta daugiau kaip pusė karo sužalotų Lietuvos bažnyčių."

Ta žinia iš Maskvos paskleista tik į užsienius. Lietuvoje apie tai nieko nežinoma. O iš užsienio vis dar niekas negali į Lietuvą nuvykti pamatyti nors tų atstatytų bažnyčių.

APIE DARBO VERGŲ STOVYKLAS

Kaip VLIKO Informacijos Tarnyba renka žinias apie Lietuvą ir tremtinius Sibire

Pastaruoju laiku yra į Vokietiją grįžę keli tūkstančiai karo belaisvių ir civilių internutuojų, kurių dalis yra gyvenę ar bent susitikę darbo vergų stovyklose ir mūsų tautiečius. Šie žmonės trumpam laikui, kartais tik kelioms valandom, yra sustoję pereinamoje Friedlando stovykloje. Tokie momentai būdavo išnaudojami, stengiantis kiek galint daugiau grįžusiųjų apklausinėti ir iš jų surinkti žinių apie Sibire ir kitur esančius mūsų tautiečius. Inf. Tarnybos pasiųstieji žmonės dažnai būdavo stovyklose ir ten pat apklausinėdavo grįžusius arba užmegzdavo su jais ryšius, jog galėtų vėliau su jais norimus dalykus išsiaiškinti. Šie žmonės suteikė vertingų žinių apie nuteistus ir prievarta Sibire įkurdintuosius mūsų tautiečius, taip pat apie bendrąsias nuotaikas ir padėtį Sov. Sąjungoje, kuriomis buvo galima patikslinti ir papildyti jau iš ankščiau turimus duomenis.

Kitą Vakarų atvykusių žmonių rūšis suteikė didžiai vertingų žinių apie padėtį Lietuvoje, nes jie yra kaip tik iš jos atvykę. Pastaruoju metu iš Klaipėdos krašto į V. Vokietiją yra atvykusių jau per 20 šeimų. Laisvuosis Vakarų yra pasiekusi ir viena mūsų tautietė iš kitos Lietuvos dalies. Jų suteiktieji duomenys dar geriau nušviečia buittį pavergtose tėvynėje.

Tačiau įdomios ne tik pačios žinios, bet ir jų atsivežtieji daiktai. Tokių daiktų nėra daug, bet ir tie patys būdingai pavaizduoja sovietinę tikrovę. Kadangi atvykusieji su jais nenori skirtis, tai tenka juos fotografuoti ir t.t. Tokiu būdu teko apklausinėti kelis šimtus žmonių. Iki šiol yra pavykę kai kurioms šeimoms suteikti tikslių duomenų apie jų artimuosius: vaikus, tėvus, šeimos narius ir kitus gimines. Kai kas yra gavę tikslius adresus arba bent žinių, kaip gyvena jų artimieji už geležinės uždangos. Inf. Tarnyba turi kasdien atsiliepti į visą eilę paklausimų, gaunamų iš įvairių vietovių ir stengiasi kiek galėdama mūsų tautiečiams padėti.

Iki šiol Eltoje skelbiami tik tie duomenys, kurie palikusiems už geležinės uždangos nepakenktų. Kita medžiagos dalis bus galima paskelbti vėliau, atėjus tinkamam laikui, — visuomenei su ja supažindinti. Čia duodama dalies suvestinių žinių santrauka, kurią paruošė vienas iš mūsų žinių rinkėjų.

Smulkesnės ir stambesnės vietovės, kuriose apgyvendinti lietuviai, yra šios: Abest, Altai, Ačinsk, Baqačinsk, Inta, Irkutsk, Jarcova, Jakutsk, Abakan, Kamčatka, Karaganda Kazachinsk, Kingir, Kolyma, Krasnojarsk, Liesozavod, Mamotv, Matygin, Molčiča, Mordovija, Nasilsk, Norilsk, Novo Čerkask, Novo Sibirsk, Omsk, Pečiora, Perebory, Potma, Razdolnoje, Snašišsk, Spassk, Solikamsk, Tasvesk, Taišet, Uchta, Udereisk, Vologodsk, Vorkuta.

Kai kurios iš jų yra ir priverčiamao darbo stovyklos, kaip pvz. Inta, Kalyma, Mordovija-Potma, Norilsk, Solikamsk, Taišet, Vorkuta, o kai kurios — vien "privolomos gyvenvietės".

Stovyklos — pagal jose režimo sunkumą bei griežtumą — skirstomos į kelias rūšis. Jos yra aptvertos dažniausiai spygliuotomis ir aukšta įtampa įelektrintomis vielomis, saugojamos ginkluotų sargybinių su šunimis. Iš iki šiol žinomų priverčiamao darbo stovyklų Norilsk, Mordovija, Vorkuta ir Inta bus bene didžiausios visoje Sov. Sąjungoje.

Vorkutoje turėtų būti per kelias dešimtis stovyklų, po kelis tūkstančius asmenų kiekvienoje. Čia lietuvių kalinių su priverčiamao apgyvendintais Vorkutos apylinkėje turėtų būti apie 25.000 asmenų.

Yra reikišnių, rodančių, jog dabartinės priverčiamao darbo stovyklos gali būti panaikintos, paleistieji privolamai būtų apgyvendinti nurodytose vietose, kur turės dirbti jiems paskirtą darbą, kaip kad ir iki šiol su paleistaisiais būdavo, gaus atlyginimą ir turės "iš savęs" pragyventi. Gi bausmių neatlikę kaliniai bene bus sukilnoti kur nors kitur.

Nepaisant visų sunkumų ir kančių, Lietuva tebėra gyva ir gyvena geresnių laikų viltimi. Žmonės sugeba prisitaikyti prie visokių sąlygų, savo širdyse iš esmės neišsivadėdami tautinių idejų.

Kokie pirmieji įspūdžiai atsidūrus laisvėje? Susidaro bausis liūdesys ir Tėvynės pasiilgimas. Laisvėje Vakaruose, kaip atrodo, visko yra pilna, žmonės gerai gyvena. Ir tuo pačiu jauti, kokia skurdi padėtis yra mūsų Tėvynėje, — pasakoją savo įspūdžius patekęs į laisvę 1955 m. pabaigoje mūsų tautietis, gerai žinąs gyvenimo sąlygas pavergtose Tėvynėje.

— Laisvėje žmogus realiai pajunti, ką iš tikro reiškia Tėvynė. Ir tada imi galvoti: dėl ko mūsų tauta turi tiek kęsti, dėl ko jai daroma tiek neteisinių skriaudų, kai tuo tarpu Vakaruose kiti gyvena laisvi, ir tai gerai gyvena. Tada savoji gyvybė atrodo verta nuliau — jeigu reikėtų, nieko nepaisydama eitum ir darytum tai, kas reikalinga savojam kraštui, žinoma, jei tas žygis atneštų realios naudos. Nors Tėvynėje mūsų tautiečiai nėra dvasiškai palūžę, bet gaivinas geresnių laikų viltimi, vis dėlto padėtis ten, ypač dvasine prasme, nepaprastai liūdna: okupacija nežmoniškai sunki. Į Tėvynę leidžiama grįžti ir daliai išvežtųjų, tačiau nežymiai, po truputį. Ir dabar dar gabenami į rytus iš okup. Lietuvos žmonės, bet dažniausiai tie, kurie buvo laikomi kalėjimuose ar šiaip suimti — ir paskiau nuėisti. Masiniai trėnimai nebevykdomi.

Didžiuosiuose Lietuvos miestuose rusų skaičius nesiekia daugiau kaip 30-35%. Vilniuje jų bus ne daugiau kaip 35% (žinoma, be kariuomenės, bet įskaitant jų šeimas), Klaipėdoje bus iki 40% bendro gyventojų skaičiaus, rajoniniuose miestuose — iki 3%. Rusifikacija — bent bendras išorinis toks susidaro įspūdis — seniau buvo griežtesnė, bet nuo Berijos laikų atslūgo. Prie Berijos gyventojai jau nebegyrė "vyresniųjų brolių". Tada

žmonės džiaugėsi, kad iš Lietuvos turės nešintis visi rusai. Apskritai, ir rusai turi mokytis taip pat lietuviškai. Kai kur neišmokusieji pakankamai valstybinės lietuvių kalbos net perkeliama į kitas vietas. Yra jau ir tokių, kurie išmokę lietuviškai, taip gražiai šneka lietuvių kalba, jog neatkirs, ar tai esama ruso, ar lietuvio. Į rajonus skiriant pareigūnus, žiūrima, kad jie mokėtų ir lietuviškai. Kai per posėdžius kiti ima šnekėti rusiškai, tai iš susirinkusiųjų atkerta, ir ne kartą net pačių komunistų partijos pareigūnų, kad "jau laikas išmokti lietuviškai."

Liaudis pašaipiai atėjūnus vadina "vyresniaisiais broliais" ar "vyresnėmis seserimis". O kai toks atėjūnas pradeda komanduoti, tai kitas kolchozininkas jam ir atkerta: "Tu — vyresnysis brolis, tai gali pats daugiau padirbėti ir mums gražų pavyzdį duoti..." Ir tarp rusų pasitaiko, nors ir nedaug, tokių, kurie nedaro skirtumo tarp lietuvių ar "vyresniųjų brolių". Kai kada esti tokių atsitikimų, jog per daug spaudžią lietuvius net atleidžiami iš pareigų, pvz. Belicjevas, ejęs Mariampolės rajono komiteto partijos pramonės, transporto ir prekybos reikalams skyriaus vedėjo pareigas, dabar yra likęs be darbo ir buvo skiriamas net į kolchozą, o ypač atėjūnams kėlimas į kolchozų laikomas didžiausiu bausme. Taigi, kitą kartą nori nenori — vis tiek išvaro už per didelį spaudimą ir netinkamą pareigų ėjimą.

Kokia kalba vyksta žmonėse ar įstaigose susirašinėjimas? Priklauso nuo to, kurios rūšes yra žmonėse ar įstaiga. Pvz. geležinkeliuose reikia mokėti rusų kalbą, taip pat pašte ir kt. Bet šiaip kitur rusų kalbos reikalaujamas mokėjimas, kaip to norėtų kai kurie atėjūnai, dar nėra esmine kliūtimi gauti darbo. Vietinėse įstaigose ar įvairiuose kombinatuose taip pat knygos ir dokumentai rašomi lietuviškai, nors jau pasitaiko ir mišrių. Rajonuose vieši skelbimai — lietuviškai. Kaune gatvėse kalbant lietuviškai girdėsi daugiau negu rusiškai. Ir rusai verčiami prisitaikyti prie lietuvių. Būdinga, jog rusės prie lietuvių taikosi taip pat savo drabužiais, apranga, šukuosena. Reikia pasakyti, kad lietuviams tiek Vilniuje, tiek Klaipėdoje ir kitur kiek galėdama gina savosios kalbos ir kitas jiems priklausančias teises. Kolūkiuose — viskas vedama tik lietuviškai. Net daugiau: tarp žmonių skleidžiama propaganda, kad trėnimai į Sibirį ir žmonių išvežimas — tai buvęs Berijos ir Stalino darbas. Ir istributeliai (jie galutiniai panaikinti 1953 m.) vadinami berininkais. Lietuviškai turi mokytis ir rusų gimnazijų auklėtiniai. Rusų gimnazijose lietuvių kalba yra privaloma. Kaip lietuviams turi mokėti rusų kalbą, tiek rusai — lietuvių. Latviai skelbia, kad jų gyventojai kaip įmanomi gina latvių kalbą. Ir mūsų tautiečių nuvyksta į Rygą, Mintaują ar ypač Liepoją, kur už maisto produktus brangiama moka. Kada ateina maisto produktų pirkiti okupantai, tai ir mūsiškiai ne kartą atkerta, kad... rusiškai nesupranta.

Esantiems laisvuose Vakaruose krašto gyventojai pavydi. Apie juos ten galvojama, kad laisvėje esantieji gyvena gerai, o ypač kas svarbu — kad yra laisvi. Ko nori kraštas iš lietuvių svetur? Apskritai, krašte galvojama, jog Vakaruose nekovoja dėl gerų vietų, kad visi vieningai jungiasi į kovą kraštui laisvinti. Vieniungumas — viena iš būtiniausių sąlygų visoms tauriosiom pajėgoms krašto laisvinimo darbe apjungti. Jeigu krašte žinotų, kad Vakaruose skaldomasi arba susiskaldymą stengiamasi dar daugiau pagilinti, — tokius žygius basiai pasmerktų. Bolševikai galėtų duoti krašte pasiskaityti kad ir tas piautynes arba plūdumus, kurie pasirodo kartais tam tikro mūsų spaudoje užsiuolant laisvinimo veiksmus ir t.t.

Trumpai suglaudus, nuotaikos krašte galima taip apibūdinti: mūsų tautiečius ten palaiko viltis, kad išsilaisvinimas ateis. Pats kraštas išlikęs nepalūžęs ir nesukomunistintas. Nesukomunistintas iš esmės ir jaunimas, nors ilgi okupacijos metai vis dėlto, kad ir pamažu, savo daro. (ELTA)

APIE DARBO VERGŲ STOVYKLAS

(Tęsa iš 2 psl.)

stovyklos administracija įtaria esant pavojingus saugumui ir kurie dėl savo šeimos nario ar narių, suimtų ir nubaustų, buvo ištremti, nors atlikęs bausmę nubaustasis ir turi teisę grįžti Lietuvon.

Kai kurie iš priverčiamojo darbo stovyklų paleistieji be teisės grįžti Lietuvon buvo apgyvendinami Karagandos, Krasnojarsko ir kitose vietovėse. Vėliau imta kurdinti juos ir pačių darbo stovyklų apylinkėse.

NE VISI PASINAUDOJA TEISE GRĮŽTI LIETUVON. Negrįžta tie, kurių namiškiai yra ištremti Sovietų Sąjungon arba kurie bijo tenai dar didesnio skurdo. Lietuva jau visiškai nukurdinta. Daugelis kalinių ir tremtinių iš Sov. Sąjungos savo Lietuvoje pasilikusiems siunčia pinigų ir maisto. Kai kurie jei ir gauna dar iš Lietuvos siuntinėlių, tai jie prasti. Seniau buvo turtingesni. Pasitaiko ir tokių, kurie nuvyksta Lietuvon, pasiima savo kitus šeimos narius ir grįžta vėl atgal. Bet jei Lietuva būtų laisva — grįžtų visi, bent neteko sutikti tokio, kuris nenorėtų į Lietuvą grįžti. Leistinių grįžti kategorijai priklausą invalidai tegali vykti namo tik tada, kai yra juos tenai kam išlaikyti ir prižiūrėti.

PRIE TREMTINIŲ pirmoje eilėje priskirtini visi tie, kurie buvo tremiami su šeimomis ir dažniausiai masiškai. Jie ištremti neribotam laikui.

Iš Lietuvos labai daug ištremė 1941, 1945, 1946 ir 1947 metais. Vėliau kad ir buvo trėmimų, bet mažesne apimtimi. Trėmė į visas Sibiro sritis. Neretai nutremdavo ir visai neapgyventas vietas, kur patys turėdavo statytis sau palapines ar kitaip susitvarkyti. Trėmimo metu šeimos būdavo perskiriamos, nors ir ne visų. Bene visi bus buvę nubausti priverčiamojo darbo bausme.

VARGAS SU GYVENAMOSIOMIS PATALPOMIS ir apgyventose vietovėse. Kaliniai suvaryti po kelias dešimtis į vieną nepertvertą baraką, paleistieji ir tremtiniai turi samdytis pas privačius arba statytis patys, nes valdinių neužtenka. Samdant tenka brangiai mokėti. Pvz. Matygine už kambarį 2x2,20 mokama iki 100 rublių į mėnesį nuomos. Nuomuoja ir statosi arba pavieniai, arba susidėję.

JUDEJIMAS SUVARŽYTAS. Išvykti iš rajono į kitą ilgesniam laikui reikalingas vietos komendantūros leidimas. Gi persikelti kitur gyventi teduoda tokį tik Maskva. Pastaroji lengvai duoda sueti šeimoms. Tremtiniai per nustatytą laiką turi registruotis vietos MVD.

Jarrove apgyvendinti buvę kaliniai latviai privalėjo daryti tai kas mėnesį, o lietuviai kas 15 dienų. Be to, pirmieji nuo 1955 m. kovo mėnesio turi teisę latviai išvykti į kitas Krasnojarsko vietas, kai lietuviams tokia teisė ten nėra suteikta.

Darbų rūšys visiems labai įvairios: miško, anglies ir įvairių metalų kasimas, kelių tiesimas, statybos, pramonės, žemės ūkio — kolchozuose ir sovchozuose ir kiti.

Miško darbai dirbami ypač Jarrove, Košvalo, Nasilsko, Pečioros, Taišeto ir Vologodsko vietovėse.

Mamotove yra didžiausia medžio pramonė visame Sibire.

Intoje ir Vorkutoje daugiausia anglies kasyklos, o Kolymoj — visokių metalų žaliavos.

Darbo laikas savo metu buvo iki 12 valandų. Vėliau vis mažintas. Nuo 1954 m. jis yra 8 valandos.

Darbo normos nustatytos visoms darbo rūšims. Jos vienodos vyrams ir moterims, yra didelės ir dažniausiai per darbo laiką neatliekamos. Kadangi darbo normos yra vienodos tiek vyrams, tiek moterims, tai pastarosios sunkiau dirba už vyrus.

Aprūpinimas bei atlyginimas yra menkas. Visą jį gauna tik kaliniai. Bet maisto iki 1947 m. jiems teduodavo tik po 250 g. duonos į parą. Nedaug ir kitų dalykų. Vėliau vis didinta. Bet kokybė ta pati — be riebalų. Todėl jie visada būdavo ir dar yra nedaug valgė.

Be aprūpinimo imta mokėti ir pinigines priemokas. Jos yra mažos. Joms gauti reikalinga atlikti ne mažiau kaip 90% nustatytos normos. Bet ne kiekvienas pajėgia ir tiek atlikti. Vorkutoje pinigines priemokas pradėjo skirti 1952 metais.

Paleistieji ir tremtiniai turi pragyventi iš gaunamo atlyginimo, kuris dažniausiai menkas, o pirkti — viskas brangu. Todėl paskutiniu metu pirmieji neretai blogiau verčiasi negu likę priverčiamojo darbo stovyklose.

Bet daugiausia skursta patekę į kolchozus ir sovchozus. Pirmuose už darbą gauna po mažą kiekį javų, o pastaruosiuose menkas algas pinigais. Pvz. Krasnojarsko krašto sovchozuose alga sargams neprašoka 250 rublių į mėnesį (kilogramas sviesto kainuoja apie 60 rublių).

Religinių apeigų atlikimas stovyklose yra uždraustas. Sugauti kunigai laikę pamaldas ar atlikę kitas pareigas buvo nubausti. Kiek lengviau paleistųjų bei tremtinių apgyvendintose sodybose. Bet trūksta dvasiškių. Ypač nėra jų tremtinių gyvenvietėse.

Netekę sveikatos beveik visi tremtiniai. Ypač serga širdies ligomis, kraujo spaudimu, reumatu ir džiova. Pastarąja suserga ypač anglies kasyklose dirbantieji.

Laisve tiki visi, nors Ženevos konferencija ir Vakarų nuolaidumu labai nusivilta. Jų manymu, tik karas gali atnešti tautoms laisvę, bet ne ieškojimas su bolševikais sugyvenimo. Po šios konferencijos Vakarų populiarumas tarp kalinių vis mažėja. Ypač nepatenkinti tais, kurie savo metu buvo žadėję išlaisvinti tautas.

Sukilimams stovyklose turėjo įtakos Berlyno sukilimas. Manyta, jog pagalbon ateis Vakarai, ir pasibaigs vergija. Bet vis dėlto dėka jų daug kur palengvėjo. Pav., pagerintas maistas, medicinos priežiūra, nuimti nuo drabužių numeriai, sumažintas darbo laikas ir t. t. Kingire iš moterų ypač pasižymėjo latvės. Sukilimų būta daug kur. Stovyklos darė juos savo iniciatyva ir be ryšio su kitomis.

Šalinkime skirtumus

Juo ilgiau gyvename svetur, tuo dažniau girdime apie mūsų skaldymąsi. Ir imi žmogus galvoti: kasgi mus iš viso skiria išsiblaškusius po svetimus kraštus, svetimų žmonių minio? Prieini išvados, kad skiria tikslai smulkmenos, pavienių asmenų ambicijos.

Reikėtų tikrai truputį daugiau geros valios, kad skirianti mus siena išnyktų. Reikėtų nors kiek daugiau dėmesio bendriems darbams bei reikalams ir, žinoma, spaudai, kuri yra vienintelė ir gal pati stipriausia po pasaulį išblaškytų lietuvių jungtis.

Be to, kas kitas tiek daug švelnumo meilės bei darnumo įneša šeimon, kaip moteris. Atseit yra stipriausiai šeimą jungiantis ryšys.

O kad ji jungtų ne tik savo, bet visą lietuvišką šeimą, gal pravartu būtų ir moteriai labiau įsijungti į visuomenės bei spaudos darbą. Dar niekada lietuvių moteris nebuvo taip nutolusi nuo spaudos ir visuomenės, kaip dabar ir gal niekada ji nebuvo taip labai toje srityje reikalinga, kaip dabar, grėsiant nutautėjimo pavojui.

Gal moterų įsijungimas palengvintų vyrų spręsti mūsų gyvenimo problemas.

Išsikovime būdų ir priemonių pašalinti mus skiriančias sienas.

(Vienybė)

Kas skelbiama kitų

JAV respublikonų vadai senate W. Knowland pasiūlė, kad Sovietai atsakytų Stalino metodų, grąžintų Lietuvai ir kitiems pavergtosiems kraštams laisvę, paleistų milijonus darbo vergų iš Sibiro ir kitur. Gal tik tada būtų galima patikėti, kad keičiama Stalino politika.

Ir Pan-Europos Unijos centro taryba, šm. kovo 20-21 d. d. posėdžiavusi Berno mieste, Šveicarijoje, pasisakė iš naujo už pavergtųjų tautų išlaisvinimą. Taryba priėmė rezoliuciją, kurią pasiuntė visoms suinteresuotoms valstybėms ir tarpt. organizacijoms. Be to, Taryba pasiuntė Chruščiovui raštą, jame pažymėdama, kad jei skelbiama atsisakant stalininio imperikalizmo, tai tokius dalykus reikia įrodyti darbais, ne žodžiais, pirmoj eilėj suteikiant laisvę pavergtosioms Europos tautoms.

PROTESTUOJA PRIEŠ SEROVO ATSIUNTIMĄ

Bolševikams pristatius tariamai saugumo suorganizuoti Londone per Bulgano ir Chruščio vizitą Serovą, dabartinį sovietinio saugumo šefą, nemaža anglų spaudos organų jį vadina taip, kaip ir reikia: žmogžudžiu, sutepusiu savo rankas tūkstančių nekaltų žmonių krauju, suplanavusiu ir įvykdžiusiu masines deportacijas iš Pabaltijo kraštų, Kaukazo ir kitur. Ir dabar milijonai deportuotųjų ar nubaustųjų jį taip keikia, kaip kažin ar yra keikę ką nors kitą. Tuo tarpu Serovas, prisistatęs britų spaudos žmonėms Sovietų ambasadoje Londone, su šypsena aiškino, kad jis visai nesąs žiaurus ir nė kiek nepanašus į Joną Žiaurųjį... Daug britų laikraščių primena Serovo įvykdytąs pabaltiečių deportacijas į Sibirą. "Manchester Guardian" visai aiškiai pasakė: "Go home" (važiuok namo). Serovo atsiuntimas tiesiog iškelią, kad tebėra priespauda, kad vykdomos deportacijos, prievartinis kurdinimas ir t. t. "Daily Mail" pastebėjo, kad britai gali sutikti mešką, bet jie nenori šakalo. Serovas įkinija viską, kas yra nešvaru ir nežmoniška Sov. Sąjungoje, tai sovietinis Himleris, tai tikras žmogžudys, nors ir paskelbtas Sovietų "didvyriu"... Tai tas pats Serovas, kuris turėjo nelemtą susitikimą su užsieniečiais žurnalais dar Burmoje. Tada Serovas vienam vakariečiui žurnalistui pagrąsino fizine jėga, jei darytų tokias nuotraukas, kurios jam nepatinka. Jo pasiuntimas į Londoną rodo, kad Sovietai nežino jokio gėdos

jausmo. "Daily Telegraph" 25.3.1956 įsidėjo savo bendradarbio pranešimą iš Stockholmo, kuriame smulkiai nušviestas Serovo vaidmuo pabaltiečių deportacijose. "Daily Mirror" klausia: kas nori Anglijoj matyti tokį biarų profesionalą žmogžudį, nors už tai ir apdovanotą sovietiniais ordinais?

Britų saugumas ėmėsi tokių priemonių, kokių buvo imtasi nebent tik Tito atvykimo atveju. Būdinga, kad nei antisovietiniai veikėjai, nei organizacijos, nei ypač pabėgėliai negauna salių savo pasipiktinimui prieš Sovietų vadų atvykimą pareikšti. Klausimas dar, ar pavyks kaip reikiant praveisti ir numatytąją peticiją. Pavergtuosius ypač užsistojo kai kurie darbo partijos veikėjai. Lordas Wansittartas nurodo, jį kadaisė taip pat buvęs planas kviešti ir Hitlerį su Goeringu į Londoną. Ir katalikų dvasinė vyriausybė paskelbusi pavergtųjų reikalaviešą pareiškimą. Gyvai komentuojamas ir šimto milijonų pavergtųjų už geležinės uždangos tautų atstovų viešas laiškas "Times" redakcijai. Kaip pažymi "Neue Zuercher Zeitung", nėra tvarkoj, kad ligi šiol nė vienas reikšmingas britų veikėjas ar politikas neparaiškė, jog šiuo pakvietimu jokiū būdu nėra užmiršti arba visiškai nustumti pavergtųjų tautų reikalavimai teisingumo ir laisvės, nors britų spaudoj ir nurodoma, jog Bulgano ir Chruščiovo pakvietimas dar nereikšmingas britų pritarimo Sovietų politikai. Manchesteryje suruoštos prieš jų atvykimą didžiulės demonstracijos. (E)

IŠ MŪSŲ KAIMYŲ GYVENIMO

* *Eltos bendradarbio iš JAV pranešimu, Latvių Laisvės Komitetats prieš kiek laiko kreipėsi į Tarptautinį Raud. Kryžių, prašydamas talkininkauti su Sovietais siuntinėliams muitų sumažinimo reikalui. Latviai nurodė, kad Sibire ir pačioj Latvijoj yra mažiausia apie 200.000 asmenų-senelių, invalidų, ligonių ir kitų, kurie reikalingi skubios paramos. Raud. Kryžius buvo prašomas išrūpinti iš Sov. Sąjungos vyriausybės leidimą visiems šiems latviams siųsti tokius siuntinėlius be apmuitinimo.*

* *17 metų estas Hillar Lukk JAV ambasados pastangomis buvo išleistas vykti pas savo tėvus į JAV. Į Ameriką leista grįžti pas savo vaikus ir dviem seniems rusams, kuriems leidimą išvykti suteikė tiesiai Maskva.*

* *Šiuo metu Sov. Sąjungoje viešą amerikiečių protestantų dvasininkai būvę pakviesti taip pat aplankyti estų sostinę Taliną. "The New York Times" rašo, kad 46 dvasininkai, kilę iš Lietuvos, Latvijos, Estijos, Kroatijos, Slovakijos ir Ukrainos, pasmerkė Amerikos protestantų kunigų vizitą į Sov. Sąjungą, nurodydami, kad toks "bendravimas" tik išduodas, "kokoje krizėje yra atsidūrusi laisvojo pasaulio krikščionybė."*

* *Užsienyje su gyvu susidomėjimu buvo sekamos danų derybos su Sovietais Maskvoje. Į Sovietų Sąjungą buvo išvykęs danų ministeris pirminkas Hansenas ir švietimo ministeris Bonholzas su ištisa delegacija, kuri buvo priimta Bulgano, Chruščiovo, Molotovo, Mikoano ir kt. Be kitko, Maskvoje buvo pasirašytas susitarimas "dėl žmonių gelbėjimo Baltijos jūroje". Šis susitarimas, kaip bolševikai skelbia, yra skirtas "grietai pagalba užtikrinti sudužus laivams ir panašiais atvejais Baltijos jūroje ir savitarpio paramai užtikrinti beieškant laivų ar lėktuvų, kurie dingo be žinios arba dėl kurių bijoma, kad juos ištiko nelaimė." Numatyta plačiau bendradarbiauti mokslo srityje. Abi pusės susitarė tarp abiejų kraštų plėsti turizmą. Taip pat sutarta, kad artimiausioje ateityje Kopenhagoje prasidės Danijos ir Sov. Sąjungos derybos, oficialiu Sovietų pareiškimu, "kai kuriom savitarpio pretenzijoms sureguliuoti dėl atsilgymimo, susijusio su Pabaltijo respublikų įėjimu į T. Sąjungą." Susitarta taip pat keistis tarp Danijos ir Sov. Sąjungos studentais. Kiekviena pusė kvies kitos pusės profesorius arba kitus aukštųjų mokyklų dėstytojus moksliniam darbui arba paskaitoms skaityti. Danijos min. pirminkas iškėlė klausimą dėl leidimo išvažiuoti į Daniją. Iš Sov. Sąjungos*

pusės buvo pareikšta, kad ji "yra pasirošusi leisti išvažiuoti visiems danų piliečiams, su sąlyga, jeigu jie patys panorės palikti Tarybų Sąjungą." Abi pusės visiškai susitarusios, kad "santykiai tarp valstybių turi remtis nesikišimo į vieni kitų vidaus reikalus" ir t. t. Taip pat numatyta keistis tarp abiejų šalių "parlamentinėmis delegacijomis, nors visi žino, kokie Sov. Sąjungoje veikia "parlamentai" ir kaip jie gali būti "vertinga grandis stengiantis pagilinti savitarpio supratimą tarp Danijos ir Sov. Sąjungos."

Danai vertina savąjį turtą, paliktą Pabaltijo kraštuose, kurį vėliau konfiskavo Sovietai, siekiant apie 3 milijonus dolerių. Pabaltiečiai tikisi, kad, leidžiant iš Sov. Sąjungos grįžti danų piliečiams, su jais galės išvykti ir jų žmonos, jei jie buvo vedę pabaltietes.

Prof. A. ŽVIRONUI MİRUS

Lietuvos Socialdemokratų Partijos delegatūra Užsienyje gavo iš Socialistų Internacionalo tokį užuojautos pareiškimą:

— Brangūs draugai,

Su giliu skausmu gavome žinią, kad drg. Antanas Žvironas mirė Sibire, būdamas nelaisvėje. Socialistų Internacionalo vardu norime išreikšti Tamstoms mūsų nuoširdžiausią užuojautą.

Drg. Žvirono nuopelnus Lietuvos socialistų sąjūdžiui prisimename su dėkingumu. Jis buvo pasižymėjęs fizikas, Kauno, o vėliau — Vilniaus universiteto profesorius. Jis buvo gerai žinomas savo krašto socialistų sąjūdyje, kaip Lietuvos Socialdemokratų Partijos Centro Komiteto narys. Vokiečių okupacijos metu Lietuvoje nuo 1941 iki 1944 metų jis dirbo pogrindžio rezistenciniame sąjūdyje ir buvo išrinktas Vyr. Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto nariu.

1944 m. vasarą, Sovietų kariuomenei užimant jo tėvynę, jis nusistatė likti Lietuvoje. Metais vėliau jis buvo suimtas ir išvežtas į vergų darbo stovyklą Sibire, kur jis mirė, sulaukęs vos 54 metų amžiaus. Lietuvos socialistai visuomet jį prisimins ir jo vardas užims garbingą vietą Socialistų Internacionalo istorijoje.

Su broliškais sveikinimais Jūs.

Morgan Phillips,
Pirminkas.
Julius Braunthal,
Sekretorius.

Redaguoja O. A. Pridotkaitė

AR MOTINA PASIRUOŠUS ATSAKYTI?

Esu tikra, kad neviena lietuvė motina jaudinasi ir graužiasi, matydamas savo vaikus atitrūkstant nuo lietuviškos šeimos ir bendruomenės kamieno.

Tautinį auklėjimą, kaip ir auklėjimą apskritai, motina turi pradėti nuo savęs. Jei patarlė "obuolys nuo obels netoli terieda" ir nėra absoliučiai teisinga (ir pavyzdgingiausiose šeimose atsiranda sūnų palaidūnų), tai vis dėl to joje yra be galo daug tiesos.

Jei motina nori vaikui ką nors duoti, ji pati turi tai turėti. Kai jos dvasia bus turtinga, ji turės iš ko ir duoti. Jei pati motina negaivins savyje lietuviškos dvasios, jeigu jai nerūpės lietuviški reikalai, jei ji pati nesirgs tėvynės nostalgija, ką gi ji perteiks savo vaikui? Lietuvė motina neturi atitrūkti nuo lietuviškų reikalų, bendrų mūsų tautinių rūpesčių, įvykių — nuo viso mūsų lietuviško gyvenimo, kad momentui atėjus ji turėtų ką pasakyti, paaiškinti ir į vaikų klausimus atsakyti.

Namų aplinka ir išorinė išvaizda nėra taip pat be reikšmės auklėjimui. Ačiū Dievui, mes turime gražių tautinių dirbinių — medžio, odos, audinių, pagaliau mūsų menininkų kūrinių, kuriais galima savo namus papuošti. Turėkite namie lietuviškų kny-

gų, Lietuvos vaizdų ir mūsų menininkų kūrinių albumų ir ką tik jūs sugalvosite ar rasite gražaus ir įdomaus. Ir štai jūs turite progos ir medžiagos vaikui papasakoti, aiškinti, išskirti tų dalykų grožį, palyginti su kitų tautų tos rūšies kūriniais. Iš visų tų smulkių dalykelių dvelkia lietuviška dvasia ir veikia vaiko pasąmonė.

Kaip vaiko auklėjimui apskritai išnaudojamas kiekvienas kasdieninis žingsnis, kiekviena dienos valanda ir proga, taip ir tautiniam auklėjimui. Lengviau su mažesniais vaikais, kurie dar neatitrūkę nuo mamos sijono, paskui jį bėginėdami nuolat ko nors klusinėja. Tų, kartais neįsivaizduojamai fantastiškų (ir, Viešpatie, kokių įkyrių!) klausimų tarpe neretai pasitaikė ir tautinės prasmės klausimų. Jų niekadoms negalima praleisti negirdomis arba atsikratyti lakonišku atsakymu. Tokie klausimai yra auksinė proga vaikui plačiau ir giliau papasakoti ir paaiškinti, nes gi jis pats rodo intereso.

Kiek sunkiau su paaugliais, kada jie iš viso pradeda atitrūkti nuo tėvų ir rodo tentencijos užsidaryti. Tuo atveju pati motina neturėtų praleisti jokios progos pasikalbėjimams lietuviškomis — tautinėmis temomis, arba ir pati jų ieškoti. Jei jaučiate, kad tiesiai prie paaugusio vaiko su tokia tema bus sunku prieiti, ieškokite aplinkinių kelių, palaukite, kada visa šeima susirinks namie (pietų metu, vakare), visai paprastai ir natūraliai, tartum niekur nieko, pradėkite kalbėti su vyru. Jeigu jis tikrai nuosirdžia, su įsijautimu kalbate, manote, kad vaikas, kad ir vyresnis, neįsą? Retas kuris beklausydamas pats ko nors nepaklaus. O tegul tik užsikabina su koku klausimu — medžiagos pasakojimams ir aiškinimams, pačios nustebinti, atsiras visam vakarui. Tai kas, kad indai nebus laiku suplauti, arba

kojinė liks nesuadyta. Tokios valandos yra už viską brangesnės. Dar daugiau — vienam vakarui jūs laimite vaiką sau, atitraukdamos jį nuo žudančių komikų ar netikusios filmos.

A. Šilienė (Darb.)

ŠEIMININKĖMS

(Receptai paimti iš V. Varnienės Didžiosios Virėjos) Vienas svaras visur skaitomas 400 gramų. Australijoje gi vienas svaras yra apie 450 gr., viena uncija apie 28 gramai. 1 sv. cukraus lygus 2 stiklinėms, 1 sv. miltų lygus 3 stiklinėms.

VIRTA VISTA SU RYZIAIS ĮVAIRIUOSE PADAZUOSE

Paimti nupęstą, išvalytą vištą, gerai išmazgoti, surišti, padėti į prikaistuvį su verdančiu, pasūdytu vandeniu su šaknimis ir žaliuynais. Uždengus virti ant mažos ugnies apie 2 val. Kai suminkštės, dėti į šaltą pasūdytą vandenį, nuimti siūlus, palaikyti vandenį 10 min. Išimti, supjaustyti, sudėti vėl į tą patį karštą buljoną, kad susiltų. Po to sudėti į pusdubenį, apdėti atskirai išvirtais ryžiais, užpilti padažu tiktai vištą, ryžiai turi likti sausi. Padažai gali būti įvairūs:

KEPTA KIAULIENA SU DŽIOV. SLYVŲ PADAŽU

Paimti 3 sv. šviežio kumpio, nuimti odą, išmirkyti šaltam vandeny, sudėti į prikaistuvį, užpilti 2 stiklinės vyno, 1 acto, 1 1/2 stikl. vandens, pridėti druskos, lauro lapą, angl. pip. Uždengus troškinti, dažnai vartyti.

Paimti pusę sv. džiov. slyvų, minkštai išvirti vandeny, per sietą pertrinti, sumaišyti su pakeptais svieste sausainiais, įdėti cukraus, cinamono, praskiešti padažu nuo kepsnio, užvirinti. Paduodant užpilti supjaustytą mėsa.

VYNUOGIŲ KOMPOTAS

Pusę litro vandens užvirinti su pusę svaro cukraus, sudėti litrą nuvalytų vynuogių, nuplautų šiltam, o po to šaltam vandeny. Kai kauliukai išplauks į paviršių, nuimti koštuvėliu; kompotą supylus į palyvotą dubenį, pastatyti šaltoj vietoj, kad atauštų.

Pastaba: Visi kompotai turi būti bent 2 valandom prieš pietus išvirti, kad cukrus gerai sutirptų ir uogos bei vaisiai pakankamai prisisunktų sirupo.

Lietuvės pasaulyje

* E. Daugvietytė — Kadubienė penki metai vadovauja Hamiltono lietuvių mėgėjų teatrui "Aukuras". Penkmčio proga buvo pastatyta Hamiltone J. Grušo drama "Tėvas", kuriame tėvo rolę vaidino aktorius H. Kačinskas. * Aldona Stempuzienė laimėjo pirmą vietą Clevelando laikraščių surengtose solistų varžybose.

KULTŪRINĖ KRONIKA

* Šiemet bus pradėtas spausdinti visas šv. Raštas, apimęs Senąjį ir Naująjį Testamentą, su trumpučiais paaiškinimais viename tome. Pereitais metais Romoje buvo išleistas I-sis Senojo Testamento tomas, apimęs visas istorines knygas (21) su komentarais. 1947 m. Vokietijoje išleista IV Naujojo Testamento leidimą buvo gavusios veik visos tremtinių šeimos. Vertimo darbo arkiv. metropolitas J. Skvireckas ėmėsi jau 1900 metais.

* Tarp A. Mickevičiaus raštų yra ir toks, išleistas 1898 m. carinei cenzūrai sutikus, Varšuvoje V. Dunino spaustuvėje ir pavadintas "Bajki i powiastki". Tai 3 cm. aukščio ir 2,3 cm. pločio knygelė, sverianti truputį daugiau kaip 1,5 gramo, turinti 30 sunumeruotų puslapių ir spalvotą viršelį. Raidės — tik apie 0,5 mm aukščio. Leidiny sudėta 16 pasakėčių ir iliustruotų vaizdelių, tarp kurių ir lietuviška tematika "Sustojimas Upytėje" — eilėmis pasakojimas apie garsią senovėje Upytę.

* G. Krivickienė ruošia antrąjį veikalą apie lietuviškas dainas.

* "Amerikos liet. kat. istorijai" paruošti redakcija sudaryta iš A. Kučo, S. Sužiedėlio, Pr. Juro, V. Gidžiūno ir J. Karaliaus.

* Amerikos lietuvių studentų korporacija "Santara" išleido antrąjį metraštinį "Į laisvę veda mūsų kelias" vardu. Metraštyje ypač iškeltas jaunimo pasipriešinimas ir jo įnašas laisvės kovoje prieš okupantus.

* Jauno lietuvių grafiko R. Viesulo kūriniai buvo išrinkti Amerikos kongreso bibliotekos ir Pannel kolekcijoms Vašingtone. Du darbus atrinko spec. komisija, kuri tuo pačiu kartu nupirko pasaulinio garso dailininkų Picasso, Cezanne ir kitų kūrinius. Vieną Vesulo kūrinį kongreso biblioteka buvo nupirkusi pernai.

* Toronto kanadinė spauda gražiai įvertino Toronto operoje "Madame Butterfly" dainuojantį jauną lietuvi solistą V. Verikaitį.

* Šiemet keliamas 60 metų jubilėjus skutamojo peiliuko, kurį išrado 1895 m. King C. Gillette, Boston, Mass.

Jack Dunning

KVEJU BALSAI

Vasarą, 1947 metais, Šanchajaus priemiestį gaubė tamsa. Siauru vingiuotu takeliu pro ryžių lauką ėjo kinietis ūkininkas; jį sekė skurdžių kinų procesija. Pirmasis vienoj rankoj laikė žibintą, kurį gaubė iš ryžių pagamintas peršviečiamas popierius, ir sustodamas, kiek pakeltu balsu, maldaujantčiai šaukė:

— Veeiiiii — aaaaaaa

— Ką jis sako — pakalusė mano žmona, sėdėdama verandoje mūsų vasarnamio, kuris buvo toli laukuose.

— Jis šaukia "sugrįžk", — pasakiau aš, — šaukia neseniai mirusiojo vėlę, gal būt vaiko.

Kitą dieną paklausiau daržininko Afango apie procesiją. Jis pasakė, kad buvo miręs vieno kiniečio sūnus, ir kad procesija buvo sėkminga, — vaikas atsigavo. Jis nė kiek nesistebėjo dėlto, nesistebėjau nė aš. Kinai pratę šaukti grįžti mirusių vaikų vėles; kai nepaveikia, liaucasi šaukė. Vakariečiai, aišku, mano, kad vaikas buvo tik apmiręs.

Kinijoje gyveną svetimšaliai į daug ką netiki arba, matydami, užsimerkia arba netiki visai, nerasdami išaiškinimo, tinkamo vakariečių galvose. Vienas iš tokių keistų ir vakariečiui nesuprantamų reiškinijų yra "kveja". "Kveja" paprastai reiškia velnią. Tokiu vardu kiniečiai vadina europiečius, laikydami juos "svetimais velniais". Tikrumoje kveja reiškia kokią nors būtybę, artimą dvasiai ar viršgamtinę. Kinijoje kvejų yra daugiau negu žmonių. Į kvejus gali netikėti, bet vargu ar pasiseks Kinijoje jų nesutikti.

Dažnai vakare su žmona, kai pritemsta, stebime dvasių švieses ant kiniečių kapų, netoli nuo mūsų namų Ungo kalnuose. Kiniečiai ūkininkai mirę laidojasi savo laukuose, supildami virš kapo kalnelį, kaip kad ir mes darome. Per daug metų apgyventose apylinkėse, kaip pav. apie Šanchajų, tiek daug yra kapų, kad nebegalima dirbti žemės.

Dažnai tik sutemus pasirodo lyg šokinėjančios, lyg kieno nešamos švieselės ant kinų kapų. Tai ne šviesvabaliai, nes perdideli ir kitokios spalvos. Kai prie jų artiniesi — dingsta. Nejmanoma nustatyti, kokiame atstume jie dingsta. Kinai švieses vadina "kvejais". Nežinau, negalima nutraukti jų paveikslą, jie nėra medžiaginiai. Daržininkas Afongas sakė, kad naktį pavojinga ant kapo prie

jų užmigti. Jis nežinąs, kas iš tiesų gali atsitikti, bet tie, kurie šviesų nepaiso, gali išprotėti.

Kinai ne tik mato, bet ir girdi kveją.

Tuoju po antrojo karo mudu su žmona gyvenome Azijos Aliejaus Bendrovės namuose. Tai moderniškas, 7 aukštų pastatas. Atrodė, kad tokiame name kvejam nevieta, bet mūsų tarnas tikino, kad kvejai ten vistiek ateina. Pastato 6 apatinius aukštus užėmė raštinės, o 7-tame aukšte įrengti butai. Prieš karą jie buvo apgyventi bendrovės viršininkų, bet po karo leido bet kam gyventi. Koridoriai buvo ilgi ir tamsūs, . asla marmurinių plytelių, lubos aukštos. Pastato gale buvo tarnų patalpos.

Koridoriai atrodė neįtikėtai, ypač naktį. Juokais paklausiau vaiko — tarno, ar jis kada koridoriuje nesutinčia kvejų. Tas atsakė, kad juose daug kvejų, bet kvejai nesilanko į butus, nei į tarnų patalpas, todėl jis jų nebijąs. Jis nežinąs, kodėl kvejai tik koridoriuose esti, bet kada tik naktį ejęs, visada girdėjęs kvejus. Jų balsas yra labai aukštąs čiulbesys.

Vaikas žinojo, kad aš, kaip svetimšalis, kvejų balso negirdėsiu, visgi 3 val. naktį su vaiku šaliniais sėdėjau koridoriuje ir klausiausi kvejų. Laukėme kvejų nuo vidurnakčio iki 3 val. ryto, nes vaikas sakė, kad tai palankiausias laikas.

Tai buvo tikrai neįtikėtai budėjimas, tuo labiau, kad vaikas, dažnai iš vietos pašokęs, ką tai man rodė, ko aš visai nemačiau. Kiekvieną sykį, išgirdęs čiulbesį, jis bandė man parodyti kryptį, kur kvejas esąs. Iš pradžių, nežiūrint kiek įtemptai klausiausi, nieko negirdėjau. Pagaliau prieš pat trečią išgirdau trumpą virpėjimą. Ik šios dienos negaliu tikrai pasakyti, ką išgirdau — balsą ar tik vaizduotės padarą. Tačiau užtikrinu, kad daugiau nenoriu girdėti!

Koridoriai buvo tušti ir tamsūs. Žemiau 6 aukštai tušti, raštinės užrakintos. Jokio garso iš lauko negirdėjai. Nedaug kas ir 7 aukšte gyveno, tik mudu su žmona. Vistik, kai išgirdau virpėjimą ir vaikas sunerimo ir nebeįsitarė ilgiau pasilikti. Reikia pasakyti, kad ir aš negerčiau jaučiausi.

Po kiek laiko bendrovė sugrąžino butus ankstyvesniems gyvotojams ir mudu išsikraustėme. Po karo buvo butų stoka; kadangi mano prietelius buvo viengungis ir gyveno dideliame name, jis pakvietė mus atsikraustyti pas jį. Jo namas buvo atskirai nuo kitų gyvenamųjų namų. Netoli namo buvo lūšna, atrodė, lyg kokia sankrova, bet vėliau pasirodė, kad tai buvo lavonvietė.

Kinai numirėlius ne visada tuojau laidoja. Jie laukia palankaus laiko ir kartais tas laukimas tęsiasi mėnesius ir net metus. Jie lavonus karstuose

krauna vieną ant kito i stirtas tam tikroje vietoje, kur ne tik vietinių, bet ir iš toliu atvykusių lavonai kraunami ir laukia jų išvežimo į kraštą, iš kurio jie atvyko. Kadangi karštai standžiai sulieisti ir padaryti iš kieto tykmedžio, dvokimo nesijaučia.

Mūsų tarnai lavoninės visai nebojo, bet šunims ji visai netiko. Džirdž. Šunelis iki atsikraustymo buvo gyvas ir drąsus, tačiau atsitikėsi į naują vietą pasidaryti bailsus ir visai nėja lauk, bet ir troboj nenorėjo būti. Ypač jis nerimo saulei nusileidus, todėl visą dieną miegojo. Toks jo pasikeitimas mums netiko ir mes jį atidavėm kietiems. Mūsų prietelius, pas kurį atsikraustėme, sakė, kad ir jis su dviem šunim turėjo tą patį patyrimą. Paskutinį turėjo didelį vokišką aviganį, bet tas po savaitės pabėgo, — negalėjo išlaikyti lavoninės. Kas gąsdino šunis, katėms visai nenekenė. Laikėme kelias kates ir jos visos atrodė patenkintos.

Mano prietelius turėjo seną virėją, daugelį metų jam tarnavusį, vardu Čang. Mes jį vadinome iltiniu dėl jo kysančių dantų. Jis mėgo arkliais lošti. Vieną vakarą juokaudamas priminiau jam lavonus karstuose, priminiau, pasakydamas aiškiai žodžius. Žodžių "mirtis" ir "lavonas" kinų prastuomenė nevertuoja, nes laiko tai nelaimės ženklui, tačiau Čang, atrodė, visai nebojo. Jis pakvietė mane rytojau vakarą eiti su juo į lavoninę. Aš maniau, kad jis juokauja, bet sekantį vakarą jis pasirodė su mažu žibintu ir puodeliu karštos arbatos ir paklausė ar aš pasirėngęs.

Neišmaniau, kaip mandagiai išsisukti. Pasiskolinau iš savo prietelius žibintuvą (flash light) ir išėjome. Čangas vedė per gyvatvorę, kuri supo mūsų kiemą ir už kurios buvo lavoninė. Tylėjau. Galėjau prasiartyti apie norą lankyti lavoninę ir bandžiau atspėti, kam jis neša tą arbatą, — juk puodelių gerti su savimi neturėjome. Maniau, kad arbatą neša vėlėm. Čangas galų gale įslinko pro tamsias duris į lavoninę, kurioje iš abiejų pusių vidurinio tako buvo stirtos, o ant jų sukrauti karštai.

Einant taku namo tolumoje pasirodė kitas žiburys. Pasirodė, kad tą žibintą nešė kaimietė našlė su dviem vaikais. Ji kas naktį lankė lavoninę ir su vaikais nakvojo prie savo vyro lavono. Man svietimas keistas paprotys. Arbatą buvo atnešta jai ir vaikams.

Čangas ėmė su ja kalbėtis. Vaikai atnešė puodelius. Čangas pasakė, kad jis dažnai ateinąs į lavoninę išgerti su našle arbatos. Sakė, kad vieta esanti pilna kvejų, bet jie nepavojingi, nes drau-

(Tęsa 5 psl.)

ATSPĖTOJI ATLANTIDA

ATLANTIDA — skeptikams tai tik graži senojo pasaulio legenda, senovės graikų lakios vaizduotės kūriny; „išrinktiesiems“ — tai aukso raktas į paslaptingą senovės Europos kultūros židinį; didžiajai gi žmonių masei, tai tik žavingas romanas ar sensacingas filmas. Nerasime nei kultūros, nei literatūros istorijoje panašaus objekto, kuris taip būtų pavergęs žmonių širdis. Amžiais klūpi mokslininkai, poetai ir rašytojai, fantastai ir smalsūs archeologai prie įvairių hipotezių, argumentų ir prieštaravimų painiavų krūvos ir nė vienam nepavyko išspręsti šią mįslę. Tačiau ši misterija nėra nustojusi savo patrauklumo ir šiandien.

Jieškodami Atlantidos legendos prado, turime grįžti prie antikinės Graikijos filosofo Platono, kuris apie 350 m. pr. Kr., papasakojo, kaip Atėnų filosofas ir įstatymų leidėjas Solonas, 560 m. pr. Kr., būdamas Egipte, iš Sais miesto kunigų girdėjęs pasakojimų, kad prieš daugelį šimtmečių buvusi viena augštos kultūros didelė ir galinga valstybė, kad toji valstybė, po vieno baisaus karo su Graikija ir Egiptu, milžiniškų gamtos katastrofų pasėkoje, žuvo, nugrimzdusi, vandenyno bangose. Grįžęs į Graikiją Solonas ruošėsi šį sensacingą pasakojimą surašyti knygoje, kad paliktų ateities kartoms, bet dėl laikos stokos, ar neaukštos mirties, savo planą neįvykdė. Bet Solonas savo iš Egipto išpūdžius papasakojo draugam ir gimnazičiams Atėnuose. Taip tas Solono pasakojimas ėjęs iš kartos į kartą, kol pagaliau jį išgirdęs Kritijas, vienas iš 30 toronų, kuris girdėtą pasakojimą atpasakojo savo prieteliui Platonui.

Jau per 2.000 metų, kaip ginčijamasi dėl Platono pranešimo tikrumo. Šis filosofas, kurį dažnai pagaudavo poetiškas įkvėpimas, esą viską perdėjęs, — tvirtina Atlantidos priešininkai. Jų nuomone — Saiso miesto kunigų tvirtinimai neparemti jokiais rimtais istorijos pėdsakais, todėl negali būti imami už tikrą pinigą. Platonas šią Atlantidos valstybę yra išdėstęs ir sukūręs savo vaizduotėje politinėms idėjoms įkūnyti. Nėra jokios prasmės jos bent kur įieškoti. Plato-

no pranešimo šalininkai nepasiduoda skeptikų ir priešingai nusistatusių istorikų neigiamai galvosena. Jiems Platono dialogai yra nemažiau patikimi, kaip ir Biblija. Nepailstamai jie įieško naujų argumentų, kad įrodžius, jog Atlantida tikrai yra buvusi, kad ji yra seniausias Vakarų Europos kultūros židinys, kad jos žuvinimas gali būti didžiausia katastrofa žmonijos istorijoje. Šie „atlantidologai“ yra susiorganizavę į draugijas, leidžia laikraščius ir knygas, nors vis dar nevieningi pažiūrose, kai liečiamas klausimas, kurioje gi mūsų žemės vietoje reiktų rasti šią valstybę? Jie rodo apytikriai į visas vėjo kryptis: Atlantida, sako vieni, turėjo būti Sacharoje (1939 m. Leo Trobeniuso sensacingi atradimai senovės neegrų kultūrų šią tezę sustvirtino), Artimuose Rytuose — sako kiti, tarp Islandijos ir Šiaurės Afrikos ir Pietų Amerikos, Kaukaze, Vengrijoje, Rusijoje ir t.t. Dar tik prieš keletą metų galima buvo patikėti rimtų mokslininkų nuomonėms, kai jie įtikinančiai tvirtino, jog visos hipotezės apie paskendusią Atlantidą neturi pakankamų įrodymų, girdi, visą šią legendą tenka skirti prie utopinės literatūros.

Bet... (tik trumputis „bet“), labai neseniai vienas vokiečių 47 metų amžiaus pastorius sukūrė ir iškelė nepaprastą Atlantidos teoriją, patstatydamas visą šį ginčą naujoje šviesoje, daugelio mokslininkų tarpe sukeldamas audrą.

Juergen Spanuth studijavo teologiją Tubingene, Berlyne, Vienoje, gi dabar yra evangelikų pastorius mažame Bordelumo miestelyje, prie Šlezvigo sienos. Žmogus augštos inteligencijos, daug domėjėsis folkloru, legendomis, padavimais. Savo parapijoje jis greit susipažino su žvejų ir šiaip žmonių pasakojimais, padavimais, kurių dauguma buvo skirti senovės saulės kultui ir jos šventyklai, stovėjusiai netoli Bordelumo miestelio, kur tai, prie Jutlandijos pajūrio, Spanuthas susipažino su šiomis legendomis arčiau ir, savo nustebimui, konstatavo, kad jo parapijiečių padavimai turį nepaprastą tapatybę su Pla-

tono pasakojimais apie Atlantidą ir su Homero epu, kur atvaizduota Odisejaus kelionė į Phaeakų salą. Ar tai tik aklas supuolimas? Su tikrai vokišku pedantiškumu tęsė Spanuthas tyrinėjimus, kartu ir studijas... Per metų metus tyliai, nieko neskelbdamas, jis išstudijavo stirtas literatūros, kas bent kiek lietu Atlantidos misteriją, senovės Egipto, senovės Graikijos, senovės germanų istoriją, geologiją, archeologiją. Taip pat išstudijavo ir Šiaurės jūros vandenų sroves ir t.t. Augo ir brendo pas jį įsitikinimas, kad Platonas visai nebuvo fantastas, bet atpasakojęs labai tiksliai apie tai, kas prieš daugelį amžių tikrai egzistavo, t.y. apie „atlantų“ (taip Spanuthas vadina Atlantidos gyventojus) jūros valstybę, kurios centras — sostinė turėjo būti toje vietoje, kur ir dabar dar kyšo iš jūros bangų Heligolando salos likučiai. Bet ar tai ne teorija, kaip ir visos kitos panašios teorijos?

Iki 1950 m. buvo taip. Bet tais metais Antro Pasaulinio Karo Sąjungininkai apleido šią salą. Tada Spanuthui atsidarė taip laukta galimybė patikrinti savo spėjimus. Asmeniškai išleisdamas jį suranda laivą, pasamdo narą ir drąsiai leidžiasi į jūrą. 8 km. nuo Heligolando salos, jūroje, kur pagal Platono padavimą ir jo paties apskaičiavimus turėjo stovėti Atlantidos sostinė ir tvirtovė, Spanuthas išmeta inkarą. Tai buvo didelio ir lemiamo įtempimo momentas! Naras nusileido į amžiais putojančią jūrą... Kiekviena laukimo minutė tęsėsi valandomis, kol laivo denyje suskambėjo telefono skambutis. Iš jūros gelmių naras raportavo: „Matau jūros dugne, prieš mane stovintį augštą mūrą... senos tvirtovės likučiai. Dideli akmenų blokai žmonių rankomis sukrauti. Kiek toliau kitas mūras... balti akmenys... už jų raudonos uolos...“

Vėliau naras išmatavo paskendusio miesto plotą. Jis pilnai atitiko tiems išmatavimams, kuriuos buvo paminėjęs Platonas.

II

Juergen Spanuthas tvirtai įsitikinęs, kad jo nepailstamas darbas ir įieško-

(Tęsa 6 sl.)

ILGESIO KARUNKA

Ak, ir vėl jūs krentat,
Krentat, lapai klevo...
Vasara auksinė
Pro čia iškeliauo.

Vasara auksinė,
Saulė vainikuota,
Kažin kur jau kelia
Vestuvinę puotą.

Krentat, lapai klevo,
Lapai amžiams mirę,
Nuo šakų gimtųjų
Skaudžiai atsiskyrę.

Gainioja mus vėjas,
Vėjas rudeninis...
Ir mane jis neša,
Šiurkščiai apkabinęs.

Ir mane jis stumia
Į dienų šešėlį,
Prie širdies prisegęs
Vystančią jau gėlę.

Tik prisiminimai
Vis dar nenublunka,
Bekartojant seną
Ilgesio karunką.

H. Radauskas — premijos laimėtojas

LRD 1955 metų grožinės literatūros premija teko Henriku Radauskui už Poezijos knygą „Žiemos daina“. Būdu tikrinimo komisija (J. Augustaitytė-Vaičiūnienė, Gražina Tulauskaitė ir Albinas Valentinas) gavo 57 rašytojų balsavimo vokus, kuriuos patikrinus slaptojo balsavimo tvarka, pasirodė šie duomenys: Henrik Radausko „Žiemos daina“ gavo 31 balsą, Leonardo Andriekaus lyrikos knyga „Atviros marios“ — 20 balsų, 6 kortelės tuščios. Šios dvi knygos pirmuoju balsavimu buvo patekusių į finalą. Tuo būdu LRD 1955 metų \$500 premija, kurios mecenatas yra kun. dr. J. Prunskis, visuotiniu rašytojų balsavimu pripažinta Henriku Radauskui.

giškai nusiteikę. Atrodė neįmanoma sėdėti tarp karsčių, tartum numireliai juose ir mes būtume viena draugija... ir ten pat gerti arbatą. Prie menkos žibintų šviesos, nors nieko bauginančio nesimatė, namas atrodė tylus ir ramus, kai kada jautėsi kaip maldykoje. Bet miegoti ten nenorėčiau...

Mano prietelius domėjosi dvasiomis ir Kinijoje kaip ir Indijoje turėjo su jomis visokių nuotykių. Vieną vakarą jis papasakojo, kad 2 metai prieš karą jis lankė namus, kuriuose vaidinosi Sakė, kad Šanchajuje daug yra tokių namų, kuriuose niekas negali gyventi. Amerikoje niekas į vaiduoklius netikėtų, bet Šanchajuje, kur viename bute po tris šeimas susigrūdę gyvena, turi būti labai rimta priežastis laikyti tuos namus tuščius. Namai, kuriuos mano bičiulis aplankydavo, buvo Ongkeve, ant šiaurinio Suco upės kranto, kurį seniau turėjo amerikiečiai. Didelis, kinietiškai statytas trobesys, pagal klaidatikų norą buvo pastatytas ant budistų vienuolyno griuvėsių. Daug žmonių tą namą lankė ir matė keistus dalykus.

Mano bičiulis pasakojo nuėjęs ten su 10 žmonių ir, palyginus visų išpūdžius pasirodė, kad visi matė tą patį. Bičiulis sakė, kad trobesys yra labai didelis, vieno aukšto, bet labai ilgas: trobesio viduriu ejo takas.

Jis pasakojo, kad jų būrys atvyko po pusiaunakčio ir sustojo dideliame kambaryje, kuriame nebuvo nei langų, nei durų, o tik skliautuose buvo anga, pro kurią galėjai matyti taką.

Apie pusvalandį buvo ramu. Jo būrys susėdė ant suolukų ir kėdžių rūkė. Apie 12,45 naktį take pasirodė neiški šviesa. Ukanotoje šviesoje mano bičiulis pamatė kinų vienuolį, senos mados rūbuose, pamažu taku einant, už jo kitą ir vėl kitą ir dar kitą. Ir taip 15 minučių iki pirmos. Vienuolių procesija tęsėsi iki antros valandos; dvasiniai vienuoliai tęsė savo lėtą eisną pro juos. Bičiulis sakėsi nebijojęs, nes žiūrovų buvo būrys ir, be to, vienuoliai neatrodė pikti. Pagaliau keista, nebylė procesija išnyko. Kadangi visi ten buvę matė tą patį, tai bičiulis įsitikino, kad reiškinys bešališkas, bet neišaiškinamas.

Stebėtina — jei dvasios nepavojingos, tai kodėl niekas nesiryžta name apsigyventi? Jei nevienas, tai keliese? Žinojau daugelį namų, kuriuose blogos dvasios gyvena, o juose betgi ir žmonės gyvena. Bičiulis sakė manęs, kad gali būti rimta priežastis, kurios jis nežino, todėl vieną popietį nuėjome į Ongkė ieškoti namų savininko.

Savininko neradom, o namai buvo uždaryti, kad niekas ten nevaikščiotų. Kalbinome kaimynus. Nė vienas nepasakė, kodėl namuose negalima gyventi ir kodėl per daugelį metų niekas net nebandė apsigyventi. Daugumas sakė, kad jei kas ten pasiliktu nakvoti, išeitų iš proto arba mirtų.

Sakė, kad būrys žmonių, bandžiusių ten miegoti, dingo be žinios. Niekas nieko tikro negalėjo ar nenorėjo pasakyti, bet juo arčiau kas tu namų gyvena, tuo mažiau norėjo apie juos kalbėti.

Po 2 mėnesių, taip pat su bičiuliu, aplankėme kitą vaiduoklių namą, taip pat Ongkė. Šie namai buvo prieš kapines. Tai gerai žinoma vietovė naktinių lėbauninkų. Kada po vidurnakčio kitos linksmos vietos užsidaro, tai daugelis vyksta į namus prie kapinių. Abu su bičiuliu buvome užkviesti į taip vadinamą viengungių vakarą.

Bevakaraujant kažkas pasiūlė eiti aplankyti kapinių namus. Apie pirmą valandą nakties mūsų būrys, lydimas kinų tarnų, nuėjome į vaiduoklių namus. Kinai jaunuliai, nešę mums gėrimus, nerodė gero noro ten eiti, bet visgi klusniai viską nuėjęs, prirengę sėdynes ir pastatę gėrimus ant ilgo balkono prieš kapines.

Kapinės apmūrytos aukšta siena, taip kad iš gatvės ar kelio nieko negalima matyti, kaip kapinių vidus atrodo. Iš balkono galėjome žiūrėti ir matyti pro sieną visą kapinių plotą, šviečiant kiek debesų aprauktam mėnuliui. Apie valandą laiko balkone sėdėjome, gėrėme, šnekučiavome ir rūkėme. Nė vienas nežinojome, ką galime kapinėse pamatyti.

Iš balkono stebėjau visą kapinių plotą. Pamačiau dvi raudonas mažas žiežirbas ant kapo vingiuojant. Spėjau, kad tai žiurkiai ar kokio kito gyvulėlio pora akių. Tuojau pasirodė daugiau žiburėlių. Jau norėjau pasakyti bičiuliu apie žiburėlius, kaip bežiūrint jie kelias pėdas pakilo į aukštį ir ėmė sparčiai švaistyti. Jau ir kiti dalyviai pamatė žiburėlius ir liovėsi kalbėję. Tylėjome žiūrėdami į kapines žemiau balkono. Kažkas pasakė, kad tai šviesvabalai. Kaip tik to aš negalėjau prileisti, nes žiežirbos laikėsi poromis. Nors ir švaistydamosios virš kapų, jos nesiskyrė. Už pusvalandžio pastebėjome, kad spiečius žiežirbų artėja prie mūsų. Tą kiekvienas ten buvęs suprato, stūmė kėdes atgal, atokiau nuo priekio, o kinai patarnautojai iki vieno dingo nuo balkono. Išgirdome juos laiptais bėgant žemyn. Kai mano bičiulis ir aš pasikeitėm keliais žodžiais, supratome, kad abu jautėmės vienodai, kad jutome, jog ten yra kažkas pavojingo, paslaptingo, tarp jų žiburėlių, kurie artėjo į balkoną. Rodos, kad žiežirbos stebėjo mus taip, kaip ir mes jas.

Nežinia, kas pirmas iš mūsų būrio pabėgo nuo balkono. Žinau, kad aš nelikau paskutinis. Mano bičiulis ir aš skubėjome laiptais žemyn. Išėję labiau susiglaudėme, skubindami atsitolinti nuo kapinių tvoros. Visi tylėjome, kol pasiekėme gerai apšviestą kelią. Nusprendėme, kad kelionė buvo neapgūvota ir pavojinga, nežiūrėdami, kad mūsų buvo didokas būrys.

Tokio pobūdžio įvykiai Kinijoje dažnai atsitinka ir jie labai pavojingi. Kaimiečiai tą gerai žino. Keisti dalykai dedasi nuošaliuose kaimuose, vidurinėje Kinijoje, kurie retai pasiekia vakariečių ausis, o jeigu ir pasiekia, tai pastarieji visvien netiki.

Mano artimas bičiulis gydytojas Valšis, daugelį metų gyvenęs Kinijoje, pasakojo keistą įvykį, kurio liudininku jam pačiam teko būti. Tai įvyko mažame kaimelyje, šiaurės Kinijoje. Jis neseniai buvo atvažiavęs į kaimą. Jį sutikę kaimiečiai prašė įstirti jauną mergaitę, kuri, jų pasakojimu, buvo kvejo užpulta. Gydytojas nustatė, kad užpuolimas įvyko prieš 2-3 valandas. Mergaitė buvo sudaužyta, išgąsdinta ir apdraskyta, be to, buvo matyti išprievartavimo žymės.

Gyd. Valšis mergaitę aptvarkė ir sakė šeiminkai ją nuplauti, nes ji iki pusės buvo padengta juodais, tirštais, dvokiančiais maurais. Gydytojas paėmė kiek tų maurų, įsidėjo į bonkutę tyrimui, bet be pasekmių. Jis buvo tikras, kad tai kokia nors organinė medžiaga, bet tokia, kokios iki šiol dar niekas nežino.

Mergaitė apie savo pergyvenimą nieko negalėjo papasakoti. Pagal kaimiečių teigimą, ji ėjusi į šaltinį vandens ir po to atsidūrė tokiame stovyje, kuriame ją atrado gydytojas. Valšis stebėjosi, kad kaimiečiai manė, jog mergaitė buvo kvejo užpulta, nenorėjo tam tikėti, bet kaimiečiai tvirtino, kad šaltinį gyvenęs kvejas; gyvenęs nuo neatmenamų laikų. Jiem tai sakė jų tėvai, kurie girdėję iš savo tėvų, o aniem sakė jų tėvai ir taip toliau iki ūkanotos, gilios senovės. Kas 50 metų kvejas užpuola mergaitę ar jauną moterį. Kartais užpulta moteris miršta arba išėina iš proto, bet nė viena negali papasakoti, kas nutiko.

Jei užpultoji nemiršta, lieka neščia, bet neštumas tęsiasi pusantrų metų. Kada toks kūdikis gimsta, kaimiečiai jį tuoj nužudo. Vienas iš senesnių kaimiečių matė, kad toks vaikas gimė visai nežmoniško pavidalo, buvęs juodas ir slidus, kaip varlės puntagalvis.

Gydytojas Valšis apžiūrėjo šaltinį, kuris buvo apie ketvirtį mylios už kaimo. Juodas vandens klanas, apie trijų uolekčių skersmens, gana gilus. Prie šaltinio matėsi mergaitės rūbų skudurai ir įmintos jos aiškios pėdos. Kartu maišėsi didelės tripirštės pėdos, visai nepanašios į žmogaus, daug didesnės. Tai pamatęs, gydytojas, jo paties pasakojimu, apimtas baimės pradėjo bėgti.

Gyd. Valšis labai domėjosi tolimesniu mergaitės stoviu. Jis netikėjo, kad neštumas gali tęstis ilgiau kaip 9 mėnesius ir žadėjo prie progos patikrinti mergaitę, tačiau tuo metu japonai puolė Pearl Harbor ir netrukus gyd. Valšis Šanchajuje buvo japonų suimtas. Taip įvykis ir liko neišaiškintas.

Vertė Anis Rukas

(Keleivis)

KUR TĒVAS YRA ŠEIMOS VIEŠPATS

Tarp mūsų ir kinų šeimos yra didelis skirtumas. Tai gal vienintelis pasaulyje kraštas akiai gerbiąs seniausias savo tradicijas, net su įvairiais burtais.

Kinų šeimoje tėvas yra šeimos galva, kurio absoliučiai klausyti ir gerbti turi visi vaikai ir žmona. Jis yra šeimos viešpats ir net mokykloje vaikams įrodinėjama, kad jo galia eina iš pat dangaus. Ypač sūnus yra tėvo vergai, nežūrint savo amžiaus. Jie turi kiekvieną progą rodyti tėvui meilę, pav. atlikti tėvui paskirtą kalėjimo bausmę ar net mirti, jei tėvui tokia bausmė duota.

Didžiausia kinų šeimos laimė yra sūnus. Moteris, kuri gimdo berniukus, laikoma didelę pagarbą, o gimdanti mergaitė — žeminama ir net neapkenčiama.

Gimusiam vaikui duodamas vardas tris kart per gyvenimą: jam gimus, užaugus ir mirštant. Kad vaikas būtų protingas, trečią po gimimo dieną mušamas su svogūnais, kad nebūtų vagis — jo kojos ir rankos paliečiamos su spyņa, ir kad jam neskaudėtų galvos, ją muša į motinos pilvą. Vaikus augina labai primityviai.

Mergaites iš pat mažens kinai (iki revoliucijos) labai kankindavo bintuodami kojytes. Tačiau dabar moterys nebintuoja, nes tai kenkia darbui, bet trukdo ištekingumui. Sužadėtuves atlieka tėvai be jaunųjų sutikimo, dargi net jaunajam besitebesant. Būdinga, kad jaunoji vestuvių apeigas atlieka

ne su baltais, kaip visur įprasta, bet su raudonais drabužiais nešama neštuvuose.

Po vestuvių pokylio prasideda jaunamartei sunkios bandymų dienos, nes ją visi vyro giminės, draugai bei artimieji įžeidinėja, išjuokia, įsakinėja, o ji privalo kantriai tylėti, paklusniai į visa tai reaguoti.

Vyru su žmona skiriantis, visa galia taip pat vyro pusėje būna. Užtenka, jei jis teisme pasako, kad jo žmona nepagimdo berniukų, ar ligota yra, ar jo tėvų negerbia, ar pletkauja. Ir lengvai, be žmonos pasiteisinimų, gaunama išsiskyrimas.

(Vienybė)

NATURALIOS MIRTIES MĪSLĖ

Žmogaus mirtis yra neišvengiama, todėl nėra pagrindo nusiminusiai galvoti apie savo mirtį. Šią mintį gražiai išreiškė prancūzų poetas Valery, sakydamas: "Jei tu nori gyventi, tu taip pat nori mirti: arba tu nesupranti, kas yra gyvenimas."

Nagrindėdami šį samprotavimą, atkreipkime dėmesį į šį klausimą: Kodėl tiek mažai žmonių miršta natūralia mirtimi, tai yra fiziologine mirtimi, gyveninei energijai išsekus dėl natūralaus senatvės proceso? Tik retais atvejais nustatyta tokia mirtis, be to dar tikrai nežinant, ar žmogus nenumirė kokia nors neištirta liga.

Šia prasme yra teisūs tie asmenys, kurie galvoja, kad gyvenimas būtų žymiai prailgintas, jei būtų žinoma mirtį sukelianti liga ir priemonės jai pašalinti. Taigi biologiniai mirties būtinumas nėra užtikrintas. Gal būtų prasmingiau anksčiau iškeltą klausimą taip formuluoti: Ar yra natūrali mirtis?

Aišku, kad į šį klausimą reikia teigiamai atsakyti. Tarp kitko reikia ir tai atsiminti, kad kiekvienas gydytojo gydymas yra nenatūralus įsikišimas į gyvenimo eigą. Kitas klausimas, ar atskiras žmogus protingai gyvendamas, laikydamasis išbandytų taisyklių, gali natūraliai prailginti gyvenimą.

Anot visada klaidinančios, netikslios statistikos natūralia mirtimi miršta tik dešimt nuošimčių žmonių, o kiti daugiausia miršta širdies ligomis, neskaitant epidemijų, nelaimingų atsitikimų, žmogžudysčių ir savižudysčių.

**Nesivarginkime
ieškodami pasiteisinimų,
kodėl neaukojame lietuvių
namams.
Pasiteisinimo nėra.**

(Darb.)

LIGOS ŽMONIJS ISTORIJOJE IR GYVENIME

— Ligų istorija (rašo Wilhelm von Drigalski savo naujame veikle "L'homme contre les microbes", Paris 1955), yra liūdna ir jaudinanti istorija. Ji parodo didžiulias epidemijas, kurios įėjo į istorijos vyksmą, geografiją, meną. Dar prieš 100 m. didžieji ligų dalis buvo epideminės ligos, kurios naikindavo kariuomenes, tautas, nulemdavo pergales ir pralaimėjimus, priversdavo masines emigracijas, įkvėpdavo meno darbus, kurie kildavo į dangų kaip padėkos himnai po išvengto pavojaus.

Punų karai ateniečiams nebuvo patį didžioji tautos nelaimė. Atikos ūkininkai buvo radę prieglobą už Atėnų mūro sienų. Miestas buvo perpildytas, kada vienas laivas atplaukęs iš Egipto atnešė didįjį Tucidide marą. Tai buvo 430-425 m. prieš Kristų. Šio maro metu mirė garsusis Periklis. Trečioji Atikos gyventojų dalis krito lyg musės nuo baisios epidemijos.

Mūsų eros 165-189 m. plačioje Romos imperijoje siautė baisi epidemija. 167 m. pačioje Romoje kasdien mirė po 3.000 žmonių. Epidemija sekė ir pabėgėlius iš Romos. Visa imperija atrodė lyg išmirus. Tai buvo taip vadinamas Antonio maras. Tarp 251 ir 266 m. Šv. Ciprijonas Kartaginoje rašė, kad nuo tos epidemijos atrodė, lyg visa žmonija artinasi į išnykimą.

Dar nebuvo praėjęs 300 m., kai žemės drebėjimai, potvyniai slėgė Romos imperijos rytines provincijas. Bet tai buvo tik pradžia. Imperatoriaus Justino laikais prasidėjo didysis maras 521 m., kuris tęsėsi net 60 metų, kai kuriom dienom žūdavo net iki 10.000 žmonių. Ir taip su mažom pertraukom per visą istorijos vyksmą.

1600 m. per visą Europą siautė baisi epidemija, ypatingai daug aukų pareikalavusi Italijoje. Iš naujo epidemija suliepsnojo 1656-1657 m. Po 9 m. kitas didysis maras siautė Mezopotamijoje, Kinijoje ir Indokinijoje 1884 m.

Ne vien tik epideminės, bet ir užkrečiamos ligos, kaip šiltinė, dizintėrija ir kt. skynė aukas baises skaičiais. Mūsų dienų moderni medicina jau beveik visiškai laimėjo kovą su

epidemijom (maru, raupais ir kt.), bet dar liko užkrečiamos ligos. 18 šimt. gale ilgais moksliskais tyrimais buvo sparčiai žengiama pirmyn apsaugoti žmones nuo aršųjų ligos priešų. Bet dar nebuvo gerai iširti patys raupai, kol anglas Edward Jenner, kuris pradžioje buvo paprastas provincijos gydytojas, sugalvojo skiepus nuo raupų. Šiom dienom Sir Alexander Fleming tvirtina, kad paskutiniai mikrobai galutinai bus nugaltėti, besibai-giant šiam šimtmečiui.

(E.L.)

Kaip ilgai numirėlis gyvena?

Toks klausimas gali atrodyti keistas, bet tai nėra joks paradoksas.

Žmogaus mirtis įvyksta dalimis. Nors gyvenimo motoras — širdis numirus ir neveikia, bet atskirų ląstelių visuma numiršta tik po ilgesnio laiko.

Iš pradžių miršta žmogaus ląstelių visumos tauriausia dalis — nervų sistema. Širdžiai nustojus plakti, po penkių ar šešių minučių miršta smegenų ląstelės. Nugarkaulio smegenys yra gyvastingos apie ketvirtį valandos, o raumenys nuo dešimties iki dvidešimties valandų.

Vadinasi, išsiskyres iš šio pasaulio būna visiškai miręs praslinkus laikotarpui nuo dešimties iki dvidešimties valandų.

(Vienybė)

Kaip nereikia kalbėti

Svarbiausia nepradėti kalbos apie orą, kas parodo minčių neturtingumą.

Taip pat nekalbėti apie kitų asmeninio gyvenimo smulkmenas, nors ir gerai žinotum.

Netinka kalbėti tai, kas galėtų esančius įžeisti.

Nepertraukti, jei ir kitiems girdint, kas pasakoja jau žinomą tau dalyką.

Kai kartu yra ir daugiau žmonių, nekalbėti visą laiką su vienu.

(Vienybė)

ATSPĖTOJI ATLANTIDA

(Tąsa iš 5 psl.)

jimai per eilę metų atnešė sėkmingą rezultatą, nes jis, esąs, suradęs Atlantidą ir išsprendęs jos mįslę. Žinoma, Spanutho laurai sukėlė jo priešams nemigą, kurių pusėje stovi žmonės, apsiginklavę daktaro, profesoriaus, geologo, archeologo, istoriko, senovės kalbų žinovų ir kt. profesijų titulais.

"Kaip gi čia paprastas pastorius, teologas, galįs tvirtinti tokias nesąmones? Jis gi yra diletantas" — sakė vieni. Kiti vėl replikavo, kad iš "teologijos nėra jokio kelio į mokslą, bet tik į fantaziją! Teologai esą žmonės, kurie tol įkalbinėja žmogui, kol jis pradeda tikėti." "Spanutho knyga man nediskutuotina, tai tik fantazija. Aš neturiu laiko jos skaityti," — viešai pareiškė profesorius Dr. Gripp. Ar tai moksliski argumentai, ar mūsų amžiaus "akademiška" laikysena, pastorius Spanuthas paliekąs spręsti patiems jo knygų skaitytojams.

Trumpai suglaudus Spanutho teoriją tokia: Apie 1200 m. pr. Kr. g. Šiaurės jūros erdvėje (Baltijos jūra tais laikais dar nebuvo skiriama nuo Šiaurės), buvo galinga, gerai organizuota valstybė, pasiekusi augštos kultūros lygį. Jos sostinė stovėjusi vienoje saloje, netoli nuo šiandieninio Jutlando žemyno, gi jos teritorija siekė Pietų Skandinaviją ir Šiaurės Vokietiją.

Sostinė ir dalis tos valstybės teritorijos dėl įvykusios baisios gamtos katastrofos nuskendo jūroje. Dar prieš katastrofą, tos valstybės įvairios gentys, Spanuthas jas vadina "atlanten", (atlantidiečiai), užkariavimų tikslais buvo užpuolę Graikiją, Kretą, Palestiną, Libiją ir pasiekę Egipto valstybę. Čia juos jūros mūšyje nugalėjo tuometinis Egipto valdovas, faraonas Ramzes III, sunaikindamas visą jų kariuomenę. Gi atlantidiečių kultūra nežuvo galutinai: jos pėdsakai išliko ne vien vėlesnėje germanų, bet ir "dorėnų" kultūroje. Dorėnų kultūra davė pagrindus Spartos — senovės

graikų kultūrai.

Čia Spanuthas operuoja jau mokslo pripažintais įvykiais. Kaip ir garsusis jūros mūšis Ramzeso III, kuris buvo taip ryškiai atvaizduotas ir jam žintas senovės Egipto Medinet Habu šventyklos reljefuose, taip pat ir dorėnų užkariavimai yra tikri istoriniai įvykiai. Taip pat ir iš senovės egiptiečių raštų skaitome, kad Egipto užpuolėjų tarpė buvo kariai, turėję "šviesius plaukus ir mėlynas akis", gi faraonų metraščiuose buvo įrašyta — tautos iš šiaurės ir jūros, kurių tėvynė buvo "tolimoje tamsoje", "žemės pabaigoje" ir "prie pasaulio ribos". Nustatyta, kad dorėnai atvyko į Graikiją iš vietų, iš kurių vėliau germanų gentys pradėjo savo persidanginimus. Ypatingai reikšmė skiriama tam faktui, kad jūros mūšio atvaizduose Medinet Habu šventyklos sienose atvaizduoti tikri vikingų laivai. Spanuthas neabejoja, kad "tautos iš šiaurės ir jūros", kurios apie 1200 m. pr. Kr. užpuolė Viduržemio jūros sritis, yra tos pačios Platono ir Homero tautos. Jis yra įsitikinęs, kad ir Egipto kunigai, kurie Solonui pasakojo 600 m. pr. Kr. apie Šiaurės jūroje nuskendusią valstybę, tas žinias ėmė iš senųjų egiptiečių metraščių. Savo raštuose Spanuthas sugretina šiauriečių ginklus iš egiptiečių raštų — hieroglifų su senovės ginklais, kurie randami Jutlande. Jis sugretina etnografinius, nautiliskius ir geologiškus elementus graikų autorių su panašiais elementais iš Heliglando sričių. Jis prieina išvados, kad ne vien Hellenų senovė, Atlantida ir kunigai iš Saio, bet ir senovės germanų folkloras ir mitai šioje Atlantidos mįslėje susikryžiuoja.

Koks bebūtų galutinis mokslo žodis, reikia pripažinti, kad Spanuthas yra atlikęs didelį darbą, pastatydamas amžiais neišspręstą Atlantidos mįslę naujoje ir visai patikimoje istorinių įvykių šviesoje, tuo atskleidždamas naujus senovės Europos istorijos puslapius.

(Europos Lietuvis)

Mano duktė yra mano

žmona

Atrodo, kad čia yra nesąmonė pasakyta. Bet reikia žinoti, kad yra visokių dukterų: tikrų ir įdukrintų, adoptuotų. Be to, reikia žinoti, kad žmonės yra labai išradingi: jie išranda kuriuos nors įstatymus, o paskui suranda, kaip juos apeiti.

Tokie išradingi pasirodė Turkijos žmonės, daugiausiai pirkliai, fabrikantai, verslininkai. Kai įstatymu buvo uždrausta turėti daug žmonių ir panaikinti haremai, tai tie išradingieji pasirūpino turėti daug dukterų. Įstatymas nedraudžia ieškoti apleistų ar vargan patekusių mergaičių ir jas įdukrinti. Tie gudrieji suranda jas mažametės, įdukrina, paugina ir paskui pristato prie darbo, kaip kitados pristatydavo savo žmonas kilimus austi. Dabar tos "dukterys" pristatomos krautuvėje pardavinėti, kontoroje dirbti, namus aptvarkyti. Mokėti jom nereikia, nes tai "dukterys". O iš tų "dukterų" jie dar pasirenka sau ir žmonas, kol išeis vėl įstatymas ir aptvarkys taip pat įkurdinimo reikalus.

(Darb.)

KAMŠCIO SPALVA
PASAKO SKONI

- * Giliai raudonas — džinas kokteilis
- * Dangiškai mėlynas — ananasų
- * Šviesiai žalias — bananų
- * Oranžinis — apelsinų
- * Auksinis — aprikosų
- * Raudonas — vyšnių

Pirkdami atsižvelkite į
Mėlyną etiketę
VYNŲ LIKERIAI

VISUOSE
HOTELIUOSE

Vyno likerai kokteiliai

Iš Mr. Jogausio Kontozos

DVI BIČIULĖS

Mieste suėjo dvi bičiulės mielos
dvi giminingos sielos.
"Sveika Petrone! Ai, seniai matyta!"
— "Sveika Ursule! Pamanyk tikrai, ši rytą
trys dienos jau, kai nesimatėva, brangioji.
Tai vis tie reikalai!
Ir šen ir ten per išistas dienas bėgioji,
vis tabalai,
vis makalai —
nėra kada su bičiule sueiti."
— "Taip, taip, širdie. O tiek naujienų!...
Ar girdėjai? Natalijos globėjai
puikiausią jai sudėjo krauti:
du vežimus prikrovė!"
— "Vaje, vaje! Ar melas, ar tikrovė?
Tai jau Natalija ir ištekėjo?"
— "O kaip gil Prieš penkias dienas —
už patarėjo"
— "Tokia išdykus ir už tokio dar puikaus!
O sakė jau visi, kad jokio ji negaus...
Na, pasakyk, dabar ar aš, ar tu nesi girdėjus,
kad ji su devyniais mylėjos,
penkiems žadėjos,
o puskapį turėjo dar nusižiūrėjus?..."
— "Aha, visi tai žino. Bet klausyk daugiau,
bus dar smagiau.
Tik pamanyk, Simų Ona
jau šeštą mėnuo plaukus dažo!
Bet to dar maža:
sekretoriaus žmona, —
ar tu žinai? —
išimylėjus amžinai!"
— "Negali būti! O kas tas laimingasis, pasakyk?"
— Tik pamanyk:
Šešiolikinis Ramoniukas!
Tikėk manim, dailus berniukas,
bet tik ne jai: jau ji prie trisdešimt arti,
o jam — be pieno košė dar karti!"
— "Vaje, vaje, tai man naujienų prisakei!"
— "O ar girdėjai, kad Kukiai
išvaro podukrą?" — "Ne, negirdėjau.
Tai Dievulėliau,
okie tie žmonės
leiki be malonės!"
— "O ar žinai,
kad Ižėnai
susimušė užvakar kruvinai?"
— "Negali būti!" — "Tikra teisybė.
Juk žino jau visi,
kokia ta moteris priklybė,
kokia liežuvininkė baisi.
Liežuvis jos — marias išlaktų,
Plepėt jai amžiaus neužtektų,
Už tą liežuvį vyras ją ir tvoja.
Bet kitą dieną ir vėl ji loja."
— "Eik, eik, širdie, ką jis gali padaryti!
Tegu ją ir gerai pritrenks,
bet niekad neįstengs
palaido jos liežuvio sulaikyti."
— "Ir dar yra liežuvininkų viena.
Šios neprilygs nė Ižėnienė.
Visų liežuvininkų ji karalienė —
tai Marjona,
vadinamoji Baukė,
ta geltonplaukė.
Tik vakar už liežuvį teismo nubausta,
bet pirmą kartą — lygtinai...
O mūs gražioji Radasta
jau lopšio ieško, ar žinai?..."
Bičiulės būtų dar šnekėjusios,
ką krūmai šnabžda,
kas jaujoj krebžda,
bet savo vyrus pastebėjo
ir susiraukusios prie samčių nuskubėjo.
A. Giedrius

BOLŠEVIZMAS ŽŪS UŽ 14 METŲ

Pranašauti žmonijos ateitį daug kas
pasišauna. O žmonės mėgsta pranašy-
stes ir skaito. Pirmieji pranašauto-
jai, žinoma, yra astrologai. Neseniai
paskelbė savo pranašystes ir pakista-
nietis Pingal C. Reddi. Jam kartą pa-
sisekė. Pačiu įkarščiu, kai viso pasau-
lio spauda domėjosi princesės Marga-
retos ir kapitono Towsendo romanu,
Reddi paskelbė žvaigždėse išskaitęs,
kad jų vedybos neįvyks. Po keletos
savaičių tai buvo patvirtinta oficia-
liai. Dabar štai jis panoro aptarti
žmonijos ateitį.

Pasak Reddi sekančiais keliais me-
tais pasauly liesis daug kraujo. Dar
šiais 1956 m. visi laisvojo pasaulio
ambasadoriai aplesis Maskvą, o 1957
m. kovo mėn. prasidės pasaulinis
karas. Dar prieš tai bus pasalintas
komunistinis režimas Rytų Vokietijoje,
o Sovietų Rusijoje prasidės didelio
mąsto sukilimai.

W. Churchill dar grįšis į valdžią,
o po karo pasirodys ir Hitleris, ku-
ris dabar slaptai gyvena Japonijoje.
1959 m. šeštadalis pasaulio bus pasalintas
atominių bombų. Princesė
Margarita tapsianti Anglijos karalienė.

1961 m. sovietai susitaikys su lais-
vuojų pasauliu, o 1970 m. komuniz-
mas visiškai bus sunaikintas. Iš
dabartinių Sovietų valdovų išliks
vienas Molotovas, o visi kiti paseks
Berijos pėdomis.

Pasak Reddi, Prancūzija netolimoje
ateityje susigrąžinsianti savo senąjį
garsą, o Anglija, patyrusi didelių
smūgių, tapsianti viena silpniausių
pasaulio valstybių. Indija taip pat pa-
tirsianti eilę smūgių. Nehru mirs
1958 m. Iš viso didelių pakitimų bus
muzulmonų pasauly. Izraelio valsty-
bė žūsianti 1961 m., o po to visuose
Viduriniuose Rytuose prasidės gero-
vės laikai.

Pietų Amerikoje busiant didelė
naujovė, kad 1957 m. grįšis į val-
džią Peronas, o Argentina užmegsian-
ti glaudžius ryšius su Čile.

Eisenhoweris antrai kadencijai ne-
kandidatuosis, bet prezidentu bus
išrinktas jo pasiūlytas kandidatas.

Kągi? Visa tai įdomu... Tikėti nie-
kam neprivalu, bet pasiskaityti juk
galima.

(Darb.)

Ne tuo esame turtingi, ką turime, bet tuo, ką duodame. Aukokime lietuvių namams!

DĖMESIO!
Neužmirškite švenčių progą įsi-
gyti
Lietuviško krupniko
(HONEY LIQUEUR) arba
DEGTINĖS
Slyvinė, Zubrovka, Pomeranz
Adelaideje priimami užsakymai
pristatymui į namus įvairių pobū-
vių progai ir daroma didelė nuolai-
da. Skambinti LU6335 nuo 5-7 val.
pirm. — penkt., klausiti Stan Liak-
sas.
Reikalaukite visuose hoteliuose
tikrai Ernstan Bottling Co. Ltd. su
Amerikos ereliu ant etiketės.
Ernstan Bottling Co. Ltd.
2 Murray St., W. Mitcham, S. A.

KNYGOS

"Australijos Lietuvis" Leidykloje, 35
Cator St., Hindmarsh, SA, gaunamos šios
knogos (kainos su persiuntimo išlaidomis):

- Saliomonas Antanaitis — **ARCHIMEDAS, DIDYSIS GRAIKŲ MOKSLININKAS**. 183 psl. Kietais viršeliais. 20/-
- Alė Rūta — **NUNESK, UPEL, ŽASŲ VARGUS**, aštuonių vaizdelių rimuotas vaidinimas vaikams, kietais viršeliais, gausiai iliustruota 10/-
- Prėl. Dr. F. Bartkus — **PAZVELKIME Į MARIJĄ**. Trumpas švč. Marijos gyvenimas, 260 psl. Kietais viršeliais 29/-
- A. Vaičiulaitis, **PASAKOJIMAI**, rinktinės novelės, su prof. J. Brazaičio įvadu apie Vaičiulaitio kūrybą, drobės viršeliais, su dail. T. Valiaus dviejų spalvų aplanku, rekomenduotina jaunimui, kaina 38 šil.
- F. E. Sillanpaa, **SILJA**, romanas, už kurį autoriui buvo paskirta Nobelio premija, vienas iš puikiausių suomių literatūros veikalų, drobės viršeliais, su dail. V. Palio dviejų spalvų aplanku, rekomenduotina jaunimui, kaina 32 šil.
- J. Kėkštas, **ETAPAI**, rinktinė poezija, pasijyminti tematikos gilumu ir formos išbaigtumu. Autorius yra vienas iš nedaugelio lietuvių, kuriam pasisekė ištrukti iš Sibiro ir pasiekti laisvuosius vakarus. Knyga su drobės viršeliu ir dail. K. Janulio dviejų spalvų aplanku, kaina 16 šil.
- D. Pilla — **SIELA UŽ SIELĄ**, apysaka, kietais viršeliais. 306 psl. 19/0
- Nelė Mazalaitė — **APVERSTA VALTIS**, novelės. 199 psl. 7/0
- Juozas Švaistas — **ELDERADO**, novelės, kietais viršeliais. 150 psl. 9/9
- Dr. Pr. Gaidamavičius — **ISBLOKSTASIS ŽMOGUS**, benamio likimo perspektyvos, 278 psl. 16/-
- J. Jankus, **NAMAS GERŲJŲ GATVEJ**, romanas, laimėjęs 1954 m. LRD-jos premiją, vienas iš geriausių tremtyje pasirodžiusių mūsų literatūros veikalų, drobės viršeliais, su dail. A. Bielskio trijų spalvų aplanku, kaina 32 šil.
- Marija Radzevičiūtė — **ZEMELE SVENTOJI**, romanas, 183 psl., 6/6, ger. pop. 8/6
- A. Maceina, **DIDYSIS INKVIZITORIUS**, žmogiškoji būtis kraštinėse gyvenimo situacijose, kaina 10 šil.
- A. Maceina, **JOBO DRAMA**, žmogiškosios būties apmąstymas kančios situacijoje, kaina 12 šil.
- A. Baronas, **ZVAIGŽDĖS IR VEJAI**, novelės, pasijyminčios situacijų netikėtumu ir stiliaus naujumu, kaina 12 šil.
- P. Andriušis, **VABALŲ VESTUVĖS**, jaunimui, tekstas trijomis spalvomis, kaina 6/6 šil.
- K. Grigajytė, **PASLAPTIS**, eilėraščiai, tinkantys deklamuoti įvairių švenčių progai, kaina 6/6 šil.
- G. Tulauskaitė, **PO SVETIMU DANGUM**, eilėraščiai, tinkantys deklamuoti įvairių švenčių progai, kaina 6/6 šil.
- V. Jonikas, **PAKELEIVIAI**, eilėraščiai religinėmis ir tautinėmis temomis, pasižymintys savo nuoširdumu ir lietuviškumu, kaina 6/6 šil.
- V. Jonikas, **SELVARTO RAUDOS**, eilėraščiai tremties temomis, kaina 6/6 šil.
- A. Tyruolis, **LAUKŲ LIEPSNOS**, klasiniai sonetai, kaina 6/6 šil.
- P. Abelkis — **ATLADŲ PAVĖSIS**, romanas. 467 psl., kietais viršeliais. f.1.17.0
- Alė Rūta — **DUKTĖ**, apysaka, 249 psl. kietais viršeliais 13/0
- Alfonas Gričius — **TROPIKŲ ELEGIJOS** lyrika, 64 psl. 6/6
- P. Jatulis — **PO TŪKSTANČIAIS KUKIŲ**, pasakojimai iš misijonierių nuotykių Azijoje, Afrikoje, Amerikoje, Australijoje. 240 psl. 6/6
- Prosper Merimee — **LOKYS**, novelė apie Zemaitijos grafo šemėtos šeimos tragediją 5/6

Būsim lygūs

— Pasibaigė mano kantrybė, —
širsta su savo skolininku. — Jau tre-
čių kartą ateinu prašyti savo pinigų,
kuriuos tau seniau paskolinau.
— Greit būsim lygūs, — ramiai aiš-
kina skolininkas. — Jei tamsta gerai
atsimeni, tai aš, kol pinigų gavau,
turėjau net keturis kartus pas tave eiti.

* Įrodyk, kad esi vertas būti laisvas.
Aukok lietuviškiems namams neverčiamas.

Tuojau išgykite
PROSPER MERIMEE NOVELĘ

LOKYS

Šioje novelėje žymusis prancūzų
rašytojas pasakoja apie Zemaitijos grafo
šemėtos šeimos tragediją.
"Lokys" gaunamas "Australijos Lietuvis",
35 Cator St., Hindmarsh S.A. ir sekmadieniais
prieš pamaldas ir po pamaldų lietuvių
parapijos bažnyčios salėje.
Kaina 5 šilingai (siunčiant paštu 5/6).

DO YOU LISTEN TO MARY, JOHN and PAUL?

Do you learn English
by radio?

It is easy!

Listen to the A.B.C.
on Saturdays.

"For New Australians"

These lessons are in a book.

Write for this free book.

Write to:—

The Education Department
in the capital city of your state.

Ką gali padaryti šiandien,
neatidėk rytojui. Dar šiandien
pasisųk pinigus "Australijos
Lietuviui" — jei dar nesi pa-
siuntęs. — Išlaidų nedaug, o
nauda didelė. Nepamiršk ta
pačią progą užsisakyti ir vie-
ną kitą lietuvišką knygą, ku-
rių sąrašą rasi čia pat.

Mark Twain vedė vieną po-
nią prie stalo. Norėdamas pa-
daryti komplimentą jis tarė:

— Jūs šiandien nepaprastai
gražil!

Nemandagi ponis atsakė:
— Deja, aš negaliu pasakyti
jums tokio pat komplimento.

Mark Twain nusišypsojo:
— Darykit, gerbiamoji, kaip
aš: meluokite!

SUTAUPYSITE PIRKdami TIK GERĄ PREKĘ
Pirkite batus bet kurioje firmos
EZYWALKIN Ltd.
KRAUTUVĖJE
90, Rundle Street Port Pirie Hindmarsh
Unley Road Port Lincoln Hindley Street
Mount Gambier Port Adelaide Gouger Str.
Kiekvienos poros batų patvarumas garantuotas

